

Taxa postală
plătite în num.
No. 224.716 929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Stra-
da Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hí-
rdekések díjszabás szerint. Az „U-
KELET” az erdélyi és bányászati
szolidaritás egyetlen napilapja. Cik-
keink utánnyomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Bérmentien leveleket nem fogadunk el.
Kéziratok megőrzését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő, Felelős szerkesztő Jámbor Ferenc, Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 11.

Ára 5 lej

Kedd, 1932 szept. 20.

5692. ÉV
EJLUL 19.

XV. ÉVF.
215. SZÁM

Mit akarnak a cseh fasiszta?

A cseh fasiszta most hozták nyilvánosságra programjukat. Nincs semmi meglepő ebben a programban. Egyik fasiszta program éppen olyan, mint a másik. Azaz mégsem.

Tíz, egyéb országok fasisztaíttól elcsépett és közhelyre degradált pont után a tizenegyedik pont mégis új és meglepő, sőt nem is cseng rosszul.

Az első tíz pont ilyesmiket mond:
„Népállamot akarunk.
A csehek és szlovákok uralmát akarjuk.
Arja keresztények kormányát akarjuk.
Keresztény cseh és szlovák tisztviselői hirt.

Keresztény csehek és szlovákok legyenek a bányák, erdők, földek, iparvállalatok és üzletek tulajdonosai.
Csehszlovák határait megnagyobbítani akarjuk mind a négy égtáj felé.
Meg akarjuk fojtani a germanizálást és magyarizálást.

Azt akarjuk, hogy napról-napra fogyjon a magyarok és németek száma.
A német területeket csehekké, a magyar területeket szlovákká akarjuk tenni.
Uralunk akarunk lenni országunkban és uralmunkat nem akarjuk megosztani németekkel, magyarokkal és zsidókkal.
Szép, nagyon szép mind a tíz pont. De most jön csak a java: a tizenegyedik:
„A csehszlovák német kampószerkesztéseket pedig itéljük halálra.”
Agyonütni? Az sem rossz!

Ugyáltszik nincs már messze az idő, amikor a különböző fasiszta zsidók és egyéb kisebbségek helyett egymást akarják majd agyonütni.
Ez sem utolsó dolog.

Nők házasságra kerestetnek

Hajadonok, elváltak és özvegyek! Tesék idefigyelni. A földön van még ország, sőt világrész, ahol több a férfi, mint a nő. Ahol tehát önöknek, igen tisztelt és nagyrabecsült hölgyeim, sáncaik vannak. Megjelent a statisztika, amely azt mondja: a nőföltség egyre csökken.
Mondja a statisztika.
Az egész világon átlagban ezer férfire esik 1003 nő. (Nem kell szószterint venni. Ez nagyon furcsa is lenne!) Ez az átlag azonban nincs egyenlően elosztva. Egyébként csak a világ két ötöde jöhet tekintetbe a statisztika szempontjából, mint-hogy Kína, Délamerika és Afrika egy részét nem lehetett bevonnni ebbe a statisztikába. Nem kell félni igen tisztelt hölgyeim.
A statisztika egyébként nem is hiányos. A háború következményei még mindig érezhetők, főleg Európában, ahol átlag minden ezer férfi mellett ezerhatvanhét nő futkos. Németországban pontosan ez az átlag. Oroszországban százhárommal több a nő, mint a férfi, az ezres számot véve alapul. Legkisebb Európában az arányszám Hollandiában, ahol ezer férfivel szemben ezertizenhárom nő áll. Amerika régebben arról volt híres, hogy kevés a nője, ma Amerikában az arány: 1000—1038. Kérdés, hogy kinek a javára.
Önök, hölgyeim, bizonyára kíváncsiak most már, melyik az az ország, vagy az a világrész, ahol még mindig felesleg van férfiakban. Ez az ország nem is ország, hanem a föld néhány óriási területe Afrikában, Ázsiában és a Csendes óceán néhány szigetesországaiban. Ide méltóztatásnak kíváncsi vagyok, hölgyeim, itt erős kereslet van házassági objektumokban, itt boldogulhatnak. Önök bizonyára mosolyognak kesernyés mosollyal, de ez nem tart sokáig, minthogy önök hangulat tekintetében egyáltalában nem ragaszkodnak a tartós lelkiállapothoz. Önök kissé gondolkodni fognak és rájönnek, hogy Afrika a repülőgépkorok idejében egyáltalában nem kíváncsi, a szerkesztőnek feketeségében semmi öröme, csak annyi, hogy a nap-sugarak festőanyagot hintettek rájuk. Boxban és futásban vezetnek. Ha tehát Európa női egyesülnének, a három föld-rész kormányai bizonyára államségéllyel csinálnák meg a nőimportot — vágmen-tesen.

A szocialisták és kommunisták törtek előre a svédországi választásokon

London, szept. 19. Svédországban a képviselőválasztásokon a szocialisták és kommunisták előretörték, míg a baloldali polgári pártok teret vesztek. A konzervatívok mandátumainak száma nagyjában változatlan maradt. Ujabb

jelentés szerint a képviselőválasztásokon megválasztottak 58 konzervatívot, 36 agrárpártit, 4 liberálist, 20 szabadgondolkodó néppártit, 6 svéd független munkáspártit, 104 szociáldemokratát és 7 kommunistát.

Anglia meglepetésszerűen a francia álláspont mellé állt a német fegyverkezési igény kérdésében

Az angol kormány válaszigygyéke a német kormány jegyzékére. A francia közvélemény kitörő örömmel fogadta az angol választ. A német kormány nem akceptálja az angol választ

London, szept. 19. Hivatalos tájékoztatást adtak ki Anglia felfogásáról a német fegyverkezési igény ügyében. A kommuniké megállapítja, hogy a pillanat, amikor Németország igényének elismertetésére tör, nem mondható szerencsésen megválasztottnak, mert az államoknak most a krízis elleni küzdelem legfőbb gondjuk és az izgalom, amely az igénytámasztás nyomán támadt, kedvezőtlenül befolyásolhatja a világgazdasági konferencia előkészítését is. Anglia annak hangoztatásával, hogy a varseillesi szerződés 5-ik része is még érvényben van, hajlandó a német igényt nem pusztán a jogi szempontból elbírálni s kihangsúlyozza azt a felfogását, hogy helyteleníti a leszerelési tárgyalásokról való német kivonulást, mert ezt a kérdést a világerőkezet keretében kell leszerelés útján megoldáshoz juttatni.
Az angol kormány kommunikéjé az angol lapok középkeresésnek jellemzik a francia és német álláspontok között. Hangoztatják, hogy a hatalmaknak meg kell keresniök az utat ahhoz,

hogy Németország a leszerelési tanácskozásokba újra bekapcsolható legyen.

Természetesen az angol kormány jegyzékét a francia közvélemény kitörő örömmel fogadta. A lapok az angol közlésekről, mint Herriot hatalmas sikeréről írják. A sajtó nem tagadja, hogy az angol álláspont Franciaország számára is meglepetés volt, mert arra számítottak német híresztelések alapján, hogy Anglia a német álláspont mellé áll. A lapok kommentárjaikban hangoztatják, hogy Franciaország nem fog lemondani a békeszerződésekben biztosított jogairól, mert engedékenysége esetén előmozdítaná a francia-el-lenés császári Németország visszaállítását.
Berlin, szept. 19. A birodalmi kormányhoz közelálló körökből szerzett információk szerint a tegnapi Berlinben a német fegyverkezési igény ügyében átadott angol válaszigygyékben foglalt javaslatokat hivatalos német helyen nem találják alkalmasnak megegyezés létrehozására.

Esküvő Chequersben

Ami az egyetlen haszna volna ennek a krízises világnak. Európának épügy, mint Afrikának, Ázsiának és a Csendes óceán szigeteinek.

Volt egyszer egy ütött-kopott, szegény kis skót tanító, akit az élet nagyon sokszor mélyen megalázott. Szegény volt és arról ábrándozott, hogy egykor az összes angol szegényeket ő fogja megváltani.
A tanítót Macdonaldnak hívták és már kora ifjúságában résztvett az angol munkásmozgalomban. Képességei folytán az angol munkáspárt elbírálta, amelynek évtizedeken keresztül a vezére, elnöke volt.
Mint a munkáspárt vezére kétszer jutott fel az angol birodalom legmagasabb polcára. Kétszer volt miniszterelnök az angol munkások jóvoltából.
Harmadszor is miniszterelnök lett, ez-uttal azonban nem az angol munkások akarataiból, hanem ezeknek akarata ellenére.
A hajdani munkásvézer, aki mindent sorstársainak köszönhetett: az angol arisztokrácia és a City pénzfejedelmének legkedveltebb támasza lett.
Multjáról elfeledkezett és a hajdani szegény skót „forradalmár” ma csak a

jelennek él, tegyük hozzá a számára egészen kedvező, ragyogó jelennek.

A leánya ma ül esküvőjét Chequersben. Erre az esküvőre az angol arisztokráciának és a pénzvilág fejedelmének színe-java sereglik össze, hogy lerója a hódolat és tisztelet adóját annak a férfinak, akinek méltán lehet halás.
A hajdani tanító és munkásvézer leányának esküvőjén tót Anglia ott lesz, mindenki, aki számít, csak azok nem lesznek ott, akiknek a jelenlegi angol miniszterelnök mindent köszönhet: karriert, fényt, előkelőséget.
Ezek annál is inkább nem lehetnek ott, mert nagyobbik részük gyötrődő munkanélküli, akik elkeseredésükben ugyanabban az Angliában, ahol a volt munkásvézer leányának fényes esküvője lezajlik, autókat állítanak meg, hogy azok előkelő utasait elkeseredésükben inzultálják.
Macdonald példája nem az első mentő a munkásmozgalmak történetében. De ez az eset is mintha azt a merész feltevést igazolná, hogy azok a vezérek, akik a legalacsonyabb sorsból küzdtek fel magukat az elnyomottak vezéreivé, gyakrabban válnak dezertőrjeivé eszméiknek és annak az osztálynak, amelyből származtak, mint azok, akik minden előnyüket feláldozva állanak az elnyomottak ügye mellé.

VILÁG TÖRKE

Zsidósors Oroszországban

Az alábbi rendkívül érdekes cikk Magyarország legelőkelőbb progresszív folyóiratában, Vámbéri Ruzssem a világhírű jogtudós szerkesztésében megjelenő „Szabadunk” legutóbbi számában látott napvilágot. A cikket dr. Bonkáló Sándor budapesti egyetemi tanár, az orosz viszonyok kitünő ismerője írta.

A bolsevizmus eszméit, szervezetét és taktikáját Lenin dolgozta ki a régebbi orosz szociológusok és forradalmárok (Herzen, Bakunin, Lavrov, Kropotkin, Csernyevszkij stb.) s részben Marx és Engels tanításai, valamint az orosz forradalmak tanulságai alapján. A zsidók nem vettek részt ebben a munkában. Mikor 1903-ban Lenin az oroszországi szociáldemokrata pártban megszervezte a bolsevista szárnyat s magához ragadta a párt hivatalos lapjának, az Iszkrának a vezetését, a szerkesztőbizottság zsidó tagjai (Martov, Axelrod stb.) tüntetően kivonultak.

Marx tanait idegen diákok és déloroszországi zsidók ismertették meg az oroszokkal. Igaz, hogy Marx főművét, a Kapitált a hetvenes évek elején lefordították oroszra, ennek azonban ugyszólván semmi hatása se volt, mert igen kevesen olvasták és még kevesebben értették meg. Az első szocialista szervezetet a pétervári egyetem egyik bolgár hallgatója, Blágeov (a bolgár kommunista párt egyik alapítója) teremtetette meg 1884-ben. Ezidőtájt a bialosztoki, a minszki, a vilnai, a varsói és a vitebszki zsidó munkások és kisiparosok meg ipari segédek is marxista köröket alapítottak. E körök 1897-ben Martov L. (Julius Zederbaum) kezdeményezésére zsidó szociáldemokrata párttá egyesültek. Így keletkezett a Bund, amely később igen nagy szerepet játszott az oroszországi munkásmozgalomban. 1898-ban az oroszországi szociáldemokrata párt is megalakult, mire a Bund is belépett, de zsidó kérdésekben mint autonóm csoport önállóan működött.

A Bund belépése folytán az oroszországi szociáldemokrata pártban többséghez jutottak a zsidók s magukhoz ragadták a vezetést. Mivel azonban zsidó faji érzésüket nem tudták a szociáldemokrata nemzetköziségével és vallásellenes felfogásával összeegyeztetni, 1903-ban kiléptek. Ettől fogva a Bund megint mint önálló szocialista párt működött s végül 1921-ben a bolsevista pártba olvadt bele. 1901-ben Poalé Cion néven egy második zsidó szocialista párt is alakult, hogy a marxista ideológiát a zsidó nemzeti célkitűzésekkel összhangba hozza s a zsidó proletáriátusnak nemcsak anyagi érdekeit, de nemzeti jogait is megvédi.

Az oroszországi zsidók nemzeti szocialisták voltak. Egy-két kivételt nem tekintve, szembeleyezkedtek Leninnel, mégis 1917-ben, amikor látták, hogy a munkások és a katonák Leninhez pártoltak, ők is a bolsevistákhoz csatlakoztak. 1917 októberében győzött Lenin. Az orosz polgárság és értelmiség észrevette, hogy milyen sors vár rá s hogy megbuktassa a bolsevizmust, szabotálta Lenint. A cári hivatalnokostály abban reménykedett, hogy csodót mond a közigazgatás és összeomlik a bolsevista uralom. Csalódott. Lenin a tömegesen jelentkező zsidókra és a cárizmus egyéb üldözötteire bízta az ország vezetését. Innen van, hogy az első pétervári szovjetnek, egy-két embert kivéve, csupa zsidó tagja volt, pl. Trockij (Bronstein), Martov (Zederbaum), Zimovjev (Apfelbaum), Kamenev (Rosenfeld), Sztarkov (Nachamkes), Bogdanov (Silberstein), Rjazánov (Goldendbach), Kámkov (Katz), Bobrov (Nathason), Radek, Joffe stb.

A zsidókat a cárizmus visszatérésétől való félelem és az érvényesülés vágya kergette bele a bolsevizmusba.

a közös...
tán prefe...
itanak, el...
normális...
ret. A pénz...
össze...
llamoknak...
al a Nem...
lett rend...
meg. Ez a...
llamok de...
gával...
ertől...
nyvét...
(Az Uj...
er Ottó a...
elutazása...
folytatott...
alkalom...
k aszak...
it. A jegy...
mayer ma...
szti a Né...
ának...
re ér...
az...
eg...
e...
Douglas...
erikai had...
sehszlová...
iai látoga...
adásra va...
kezik. A...
van Euró...
ználja fel...
egek szer...
amerikai...
ormányzó...
A tábor...
ániába s...
állam...
va vo...
slatot...
ndia...
szénátus...
majd...
amarában...
tette hat...
erziójára...
A köleső...
ása 5—7...
milliárd...
konver...
ozott mon...
z angliai...
s arra a...
konvertá...
olt...
adta tár...
nak, mely...
ában bi...
vényhozás...
magáévá...
Polit...
rehajtása...
kkenését...
deficittel...
tségvetés...
önnnyebbé...
ZLETBEN...
ktadó Rt...
Baron L...
éve 9.77

A f

Dumitru

Timisoara Kelet tud. közönségét gyilkosság re virradt. Ismeretes, köztölt me Eberle Ch ségét. A a villa e aki teljes zaspárnak már este báját. Mi ablakához vös öszit és egy nóg és egy nóg dég a vil dezni.

A villa és megdő gyban h Eberle és azt hitte, azonnal e tották. h fejszees meg. A s Eberléne nül fektő még min tét.

A vizsg tesek rab baba, de a gyilkos ket nem

A kiha zás eredr napokkal ról van s

Szepter Eberle

Az Eberle a fürdőv és a vill doán nag Az utósz üresen, a tal buka mitrescu aki ugy tanár fel hatást k tözködött rával jó nyomásán szeresen sétányai pedig so ahol sok ráj fergő Az as nem v ján tü vel ho villa

A két f látta He napján ó Az Eberl omása egyik valam jól ölt hogy

A két f resztül b hátsó b

A bon tanárnó 12-én ér a Hotel után azo leány s

Nya

A zsidó volt a cárizmus korában Oroszország legelnyomottabb népe. A szigorú numerusz klauzusz által kiszorított, az egyetemre fel nem vett s rendszerint igen tehetős és nagyon szegény zsidó fiúk nagyobb része anyagi eszközök hiányában nem tudott külföldre menni tanulmányai folytatására, ezért elkecsere-désében a különféle forradalmi és szocialista pártok szolgálatába állott s minden erejével és tudásával a cári rendszer megbuktatására izgatta a munkás-ságot. Ezek a zsidó fiúk a bolsevista forradalom kitérésekor Leninhez csatlakoztak. Ugyancsak Leninhez pártoltak a kisebb és más okok miatt kizárt és vidéki városokba meg falvakba száműzött orosz diákok is.

Eleinte Lenin kormányában és a vezető állásokban sok volt a zsidó. Az előbb levezette és megvetett zsidók nagy része elvesztette józan ítéletét s nagyon is érezte hatalmát. A zsidó ifjuság ki-hívó viselkedése nemcsak az oroszokat, de a józanul gondolkodó zsidókat is bántotta. A Poalé Cion főtitkára, Slomo Goldmann és párthívei többször is mérsékletre intették a zsidókat, amiért azután menekülnie kellett fajtestvérei bosszúja elől. Goldmann levelek Ukrajnából e-művében, egyik levelében a következőket írja: „A bolsevisták beleegyeztek, hogy a zsidók fegyveres különítményeket szervezzenek, ami borzasztó felháborodást szült az ukránok között. Vajjon milyen hatás-sal van a parasztra, amikor megjelenik falujában a rekviráló különítmény a szomszéd városokba való fiatal zsidó pa-rancsnokkal az élen. Az a zsidó parancsol neki, aki ez előtt sohase végzett hivatalos teendő. Ami pedig a hirtelen urrá lett zsidó viselkedését illeti...”

Az oroszoknak nem tették a zsidóság túltengése a hivatalokban s főleg a bolsevisták ifjuság viselkedése, miért is már Lenin megkezdte visszaszorításukat. Kezdetben sok volt a zsidó a hivatalokban s még ma is a hivatalnokok 14-15 százaléka zsidó. A vezető állások élén szintén sok volt a zsidó, ma már csak egy-kettő akad a kormányban (Litvinov) és a pártvezetőségben (Kaganovics). Csak alárendelt állásokban vannak még sokan. A zsidóság végeredményben nagyon drágán fizette meg, hogy Lenin segítségére sietett. Fokozatosan kiszorították a vezető állásokból s régebbi megélhetési forrását is elzárták.

A cárizmus korában és a bolsevista uralom első éveiben kereskedő, iparos, közvetítő, magánhivatalnok, ügyvéd volt a zsidó, de az ötvenes terv életbeléptetése után kihúzták a talajt a lába alól. Most régebbi foglalkozása helyett „termelő munkára”, elsősorban fizikai munkára kényszerítik. Az új rend szerint mindenki az állam bérmunkása. A zsidó is. Persze nem az irodában fog dolgozni, hanem a gyárban vagy künn a mezőn. Ennek nem faji gyűlölet az oka. A szovjet hivatalosan nem tür sem faji, sem nemzeti elnyomást, de mert az uralkodó nemzet fiatal egyre nagyobb és nagyobb számban kerülnek ki az iskolákból és sorra elfoglalják a hivatali állásokat, egyre kevesebb és kevesebb marad a nem oroszoknak s így a zsidóknak is. Sőt magasabb hivatalos helyről gyakran lehet hallani olyan megjegyzést, hogy a szovjet nem nézi a faji hovatarozást, hisz a kerekszám 3.000.000 zsidó az unió összlakosságának csak egy és háromnegyed százaléka, mégis az összes hivatalnokok 15 százaléka zsidó. Ez azonban csak diplomatikusi figyelemztetés, amit minden hivatalfőnök megért.

Ukrán és fehérorosz városokban lakik a szovjetunió zsidóságának a zöme, amelyet most „termelő” munkába fog be az államhatalom. Részben gyárakba küldik őket, részben földet adnak nekik s kolchoznikot, vagyis kollektív birtokon dolgozó mezőgazdasági munkást csinálnak belőlük. A minszki fehérorosz tudományos akadémia kebelében működő zsidó intézet kutatása szerint Fehéroroszország területén a zsidó gyári munkások száma 1931-ben 44 százalékkal emelkedett. A eharkovi zsidó intézet 1931. évi jelentése szerint Ukrajna vas- és fém munkásai közül 1926-ban 6,9 százalék, 1929-ben 8,4, 1931-ben 11 százalék volt zsidó.

A nem fizikai munkával foglalkozó és nem hivatalnok zsidó kitelepítése a városokból 1924-ben kezdődött, 1924-től 1930-ig kerek szám 10.000 családot telepítettek le Ukrajnában, Fehéroroszországban, Krimben, Kaukázusban és Uzbekisztánban. Ezeket a kitelepítéseket azonban rossz szemmel nézték az orosz és ukrán parasztok. Nem tetszett nekik, hogy zsidó földműves falvakat élkelnek közéjük. A fehéroroszok és az ukránok nem felejtet-

ték még el a rekvirálásokat és a fiatal zsidó biztosok tulságosan is önértékes felépését.

Sok zsidó azzal vádolja Lenint, hogy szándékosan küldte vágóhídra a zsidó fiatalságot, azért bizta rá a rekvirálást. Slomo Goldmann is azt állítja, hogy Lenin szándékosan bizta zsidókat (Zinovjev, Trockijra stb.) a kellemetlen feladatok elvégzését, hogy majd könnyebben tudjon szabadulni tőlük. Nem tudom megállapítani, hogy mennyi az igazság ezekben a vádakban, az azonban tény, hogy az orosz parasztság tiltakozott az ellen, hogy zsidókat telepítsenek közéje s mert a zsidó se ment szívesen az ukránok és az oroszok közé és elég föld sem volt azokon a vidékeken, a szovjetkormány a zsidóság nagyarányú kitelepítésére Keleetszibériában a távolkeleti tartományban a birobidszani rajont jelölte ki, amely több mint 9000 kilométerre van Moszkvától.

Eltekintve különböző külföldi zsidó szervezetektől, magában Oroszországban is akadnak zsidók, akik helytelenítik a kitelepítést. Weizblitt jiddis író nemrégiben így nyilatkozott a Charkovi Kommunizt című lapban: „A Komzet a zsidóságnak csak egy kisebb töredékével, egy eltűnt osztály maradványával foglalkozik. Ez az osztály vereséget szenvedett a fogyaszt-

tási szövetkezetek és az állami kereskedelem ellen folytatott harcában. És mert a hosszú harcban a volt zsidó kapitalista osztály teljes vereséget szenvedett, annyira megtört a lelke, hogy nem alkalmas olyan nehéz munkára, mint amilyen a mezőgazdaság. Könnyű munkát kell adni, különféle iparvállalatokban”.

Nincs kizárva, hogy a kitelepítési akcióban az egyre növekvő antiszemitizmusnak is van szerepe. Ezt azonban a szovjet hatalom nem akarja, vagy talán nem is meri bevallani. Sőt hivatalos helyen azt állítják, hogy „nagyon sok zsidó vándorolt be a Szovjetunióba a kapitalista államokból és Palesztinából”. (Izvesztia 1931 XII. 25). Erről az állítólagos bevándorlásról a szovjethatóságokon kívül mások semmit sem tudnak.

A bolsevizmus uralomrajutásává hivatalokban és a pártvezetőségben elhelyezkedett zsidók kivételével az orosz földesurak (és a cári tisztviselők) után a zsidóság vesztett a legtöbbet. Az oroszországi zsidók nagy része nyomorog, csak a hivatalnokok élnék jól. Nagy kérdés azonban, hogy a hivatalokban ülők meddig élvezik kiváltságukat és a legközelebbi „tisztogató” után (ami két évenként ismétlődik) szolgálat érdekében nem kapnák-e nagyon sokan Távolkeletre szóló utleveledet...

Kedvező mederben haladnak a román—orosz tárgyalások

Bucuresti-Bukarest, szept. 19. Kormánykörökből kiszivárgó hírek szerint Románia és a szovjet közötti tárgyalásokat a kölcsönös megelégedéssel szerződésre vonatkozólag sikerülni fog

helyes mederbe terelni. Ghica volt külügyminiszter hibáit reparálják és Iorga nem megfelelő formuláit is most megfelelő formulával helyettesítik.

Féláron alul keltek el Kreuger mükincsei

Stockholm, szept. 19. Kreuger Ipar mükincseinek árverése nagy érdeklődés mellett kezdődött meg a stockholmi svéd-francia művészeti pavillonban. Bár igen sok vásárló jelentkezett, mégsem volt az árverés olyan tölgyes, mint amilyenre számítottak.

A déli szünet előtt az első két órában főleg svéd mesterek képei kerültek kalapács alá. A legmagasabb árat Anders Sorn „Vörösköpenyes asszony” című képéért értek el. A kép becseréteke negyvenezer svéd korona volt, de tizennyolcezerhátszáz koronát adtak érte. Zorn „Viz mellett” című képéért 11000 koronát és „Meztelen asszony a strandon” című képéért 6000 svéd koronát fizettek. A nagy svéd mester tizenhat kisebb művéért átlag 1000 koronás árat értek el.

Aránylag nagyon alacsony árat ad-

nak a svéd mesterek képeiért.

Délután is nagy érdeklődés mellett folyt tovább az árverezés, de az árak meg sem közelítették a becseréteket. Az egész aukció során a legnagyobb összeget Courbet onportréjáért fizették, de ez a kép is csak 20 ezer svéd korona árat tudott elérni a 70 ezer koronás ár helyett.

Az első két órában 80 ezer svéd korona folyt be a képekért. A legtöbb festmény svéd magántulajdonba került, leginkább vidékre. A stockholmiak nem igen vásároltak. A külföldi érdeklődők között leginkább holland műkereskedőket lehetett látni. A muzeumok közül egyedül az oslói iparművészeti muzeum képviseltette magát. Megjelent továbbá az árverésen a londoni nemzeti képtár megbízottja is. A stockholmi amerikai követ is számos művet vásárolt meg.

A lakók mégsem felelősek házigazdájuk adójának kifizetéséért

A kamara bizottsága módosította Mironescu új adótörvény-tervezetét

Bucuresti-Bukarest, szept. 19. (Az Uj Kelet tud.) A kamara pénzügyi bizottsága tegnap délután megkezdte a Mironescu-féle új adótörvény tárgyalását. Hogy a javaslatnak milyen nagy fontosságot tulajdonítanak, arra mégsem jellemzőbb, minthogy a bizottság ülésén részt vettek Vaida miniszterelnök, Mironescu, Mihalache, Calinescu és Gelmegeanu miniszterek, Argetoianu, Vlad Aurel. Mint az előrelátható volt, a javaslatnak a látszatadó bevezetésére vonatkozó intézkedései komoly ellenállásra találtak a kamarában. Első nek Pompiliu Ionitescu volt pénzügyi alminiszter többségi szótalt fel, aki kijelentette, hogy mai viszonyok között nem szabad semmilyen adóemelését csinálni. A globális adó kiszámításának új módja ténylegesen adóemelését jelent.

Zane többségi ugyanilyen értelemben szóval, majd Argetoianu jelenti ki, hogy a látszatadó elviselhetetlen megterhelést jelent.

Mironescu pénzügyminiszter reflektált az általános megjegyzésekre és meg védte javaslatát. A mai rendkívüli viszonyok rendkívüli intézkedéseket igényelnek. Önök nem tudják, hogyan folytositom én eddig a fizetéseket és én magam sem tudom, hogyan fogom ezen túl folytositani. Erre a törvényre bizonyos külföldi megegyezések szempontjából van szükség, amelyekkel szemben én nagy reményeket táplálok.

Ezután megkezdtek a javaslat szakaszonkénti vitáját. A 6-ik szakaszt oly képen módosították, hogy az adófizető, aki 1930 előtti adóhátralékát kifizeti, 25 százalékos redukciónban részesül. A

12-ik szakaszhoz hozzátették, hogy az állam, megyék és községeknek privilégiumuk van az adófizetők egész vagyonára az állam által öt évre visszamenő leg követelt adóért. A 13-ik szakasz, amely a lakókat tette felelőssé a házigazda adójának kifizetéséért, teljesen törölték.

Beható vita fejlődött ki a 15-ik szakasz körül, amely mint ismeretes, büntetendővel sújtja azokat, akik két éven keresztül nem vétetik fel magukat az adófizetők lajstromába. Ezt a szakaszt többek ellenére is fenntartották, sőt Vlad Aurel az egy hónapos büntetés megszigorítását kérte.

Kétszáz ezer hontalan gyermek bolyong Amerikai ország-utjain

A munkanélküliek vándorútra küldik fiaikat, mert nem tudják ellátni őket

Washington, szeptember 19. Az Egyesült Államok országutjain a hontalan, apátlan-anyaítlan gyermekek egész serege vándorol a nagy munkanélküliség ideje óta. Az otthonlan gyermekek számát, akik ki vannak téve a szélnek és zivatarnak és rongyokba burkolva, éhségtől gyötörve bolyonganak városról városra, több mint kétszáz ezerre becsülik.

Dr. Mac Millen, a csikagói gazdasági egyetem tanára és a gyermekvédelmi iroda alelnöke elmondja, hogy a gyermekek szülei kényszerítik az atyái ház elhagyására, mert nem tudják őket táplálni. Sokszor vérző szívvel mondja az apa fiának:

— Elvesztettem állásomat és nem találom munkát. Amikor annyit idős voltam, mint te, már magam gondoskodtam ön magamról, indulj hát te is utra és kísérem a szerencse abban, hogy boldogulj.

Igy hagyják el azután a gyermekek szüleit, hogy eljussanak államról-államra a nagy zarándokútra. Az a reményesség hajtja őket, hogy valahol tudnak elhelyezkedést, otthon, munkát, találni. Az eredménytelen vándorlások a családok kétségbeesésébe zavarják őket. Láthatják, hogy nincs semmi eredménye az iparkodásuknak és lassankint demoralizálja őket az inség és az éhség. Lopnak, ahol tudnak, a farmokon, az utak mentén és a városokban is, ahova seregestől állítanak be. Egyre inkább terjed köztük az a jelszó, hogy bolond az, aki dolgozik, mikor munkával sem tudnak többet keresni a betevő falatnál és könnyebben jutnak lopással és koldulással az élelemhez, ruhához, mint a munkával. Így azután valóságos bűnöző bandákká válnak a ötből ezer főből álló gyermekcsapatok, amelyek mint a sáskaráj özönlének el egy-egy községet.

A texasi El Paso városba, amelynek mindössze 25.000 lakosa van, az elmúlt fél év alatt 45.000 csavargó gyermek érkezett, akik legnagyobb részét mint potya utasok utaztak a tehervonatokon. A rendőrség tehetetlen volt velük szemben, mert nem volt elég hely arra, hogy a rendőrség fogdáiban elzárják őket, sem elég rendőr ahhoz, hogy a gyermekeket otthonukba toloncolják. Ez különben már azért is nehéz feladat volna, mert egyik gyermek sem hajlandó megmondani nevét és származási helyét.

A vonatok is tele vannak gyermekcsavargókkal. Az elmúlt héten egyetlen vonatban 35 potyautas gyermeket fogtak el, akiknek egy része a dermesztő hidegben már erős lázzal tüdőgyulladásban szenvedett egy részüket a hideg és az éhség tuberkulotikusá tette. A washingtoni munkaügyi hivatal értesítést kapott az egyik vasúttársaság igazgatójától, hogy egy esztendő alatt ötven gyermek halt meg és száz lett nyomorék azért, mert mint potyautasok felakartak ugrani a már mozgásban levő vonatokra.

Az Egyesült Államok hatóságai tehetetlenek a gyermekekkel szemben és kénytelenek eltűnni koldulásukat, kisebb büntetteiket és ölötett kezekkel nézni, miként pusztulnak el százával az országutakon.

Uraim! Gallérjai tovább tartanak, ha a „Cristal” mossa különös gonddal

A feltűnően elegáns „tanárné” és két jólöltözött cinkosának rémtette Herkulesfürdőn

Dumitrescu Johanna ötnapos terepszemléjét tartott, mielőtt cinkostársai az Eberle házaspárral végeztek. Bukarestbe vezetnek a büntény nyomozásának szálai

Timisoara-Temesvár, szept. 19. (Az Uj Kelet tud.) Egész Erdély újságolvasóköröségét izgalomban tartja az a rablógyilkosság, amely a csütörtökről péntekre virradó éjjel Herkulesfürdőn történt. Ismeretes, hogy titokzatos körülmények között meggyilkolták saját villájában Eberle Christian nagykereskedőt és feleségét. A gyilkosságot a hajnali órákban a villa egyik fürdővendége fedezte fel, aki teljes fényben találta az Eberle házaspárnak rendes körülmények között már este 10 órakor elsötétített hálószobáját. Mikor a fürdővendég a hálószoba ablakához ért, látta, hogy a nagyon hűvös őszi éjszakán az ablakok tárva-nyitva vannak. Ebben a pillanatban a szomszédos szoba ablakán gyors egymásutánban három alak ugrott ki, két férfi és egy nő és ez utóbbiban a fürdővendég a villa egyik lakóját vélte felfedezni.

Öt halálos sebbel ölték meg Eberlét

A villa lakója behatolt a hálószobába és megdöbbenő látványt fogadta. A két ember hatalmas vértócsában feküdt Eberle és felesége és az első pillanatban azt hitte, hogy mind a kettő halott. Az azonnal értesített hatóságok megállapították, hogy a gyilkosok Eberlét négy fejszecsapással és egy szurással ölték meg. A sebek mindegyike halálos volt. Eberlénél súlyos sérülésekkel eszméletlenül feküdt, a kórházba szállították, ahol még mindig nem nyerte vissza eszméletét.

A vizsgálat megállapította, hogy a tettesek rablási szándékkal törtek a szobába, de megzavarhatták őket és ezért a gyilkosság elkövetése után az értékeket nem tudták magukkal vinni.

Az Eberle villának elegáns hálóvendége akad

A kihallgatások és az eddigi nyomozás eredményei azt mutatják, hogy már napokkal azelőtt megtervezett büntényről van szó.

Szeptember 13-án jelentkezett az Eberlevillában egy jókülső fiatal nő.

Az Eberle-villa szobái a fürdőszobában a fürdővendégek rendelkezésére állanak és a villa kellemes fekvése révén állandóan nagy látogatottságnak örvendtek. Az utószobában csak két szoba állott üresen, amelyek közül az egyiket a fiatal bukaresti asszony vette ki, aki Dumitrescu Johanna néven írta be magát, aki úgy szerepelt, mint egy bukaresti tanár felesége. A fiatalasszony igen jó hatást keltett, feltűnő eleganciával öltözött és közvetlen társalgási módorával jókörülményben forgó uriaszony benyomását váltotta ki. Dumitrescuné rendszertelenül fordított, a fürdő parkjának sétányain egyedül sétálgatott, esténként pedig sokat tartózkodott a kaszinóban, ahol sokat táncolt és a rulett-asztal körül forgolódott.

Az asszonynak állandó társasága nem volt, csak a gyilkosság délutánján tűnt fel, hogy két idegen férfi, veli hosszú sétára indult az Eberlevilla mögött, a hegyoldalon levő fenyvesbe.

A két férfit azelőtt soha senkinek nem látta Herkulesfürdőn, akik a gyilkosság napján érkeztek a fürdőhelyre.

Az Eberle-ház alkalmazottainak valómása szerint a két férfi közül az egyik sovány és alacsony, a másik valamivel magasabb, barnák, igen jól öltözöttek és feltételezték róluk, hogy mindketten aznap érkeztek Herkulesfürdőre

A két férfi és a „tanárné” két órán keresztül sétált a fenyvesben és a villa hátsó bejáratánál vált el.

A tanárnő terepszemléje

A borzalmas bűnyűre az állítólagos tanárnő napok óta készült. Szeptember 12-én érkezett meg Herkulesfürdőre, ahol a Hotel Severinben szállt meg. Egy nap után azonban onnan kiköltözött. A szobaleány sajnálatát fejezte ki, hogy a

„hölgy” elköltözik és megkérdezte, hogy hova megy.

Ez erre azzal felelt, hogy az Eberlevillába költözik,

amit a szobaleány esodálkozással vett tudomásul, mert az Eberle-villa távol esik a fürdő központjától és az utószobában már a közelebb eső szállókban is kényelmes lakást lehet kapni. Dumitrescuné azal indokolta távozását, hogy szereti az erdő közelében épült villát és azt hiszi, jól fogja magát érezni az Eberle-villában.

Meállapítást nyert, hogy a tanárnő többször is telefonbeszélgetést folytatott Bukaresttel és távitarokat is küldött.

Ezekre a távirati hívásokra érkezhettek

meg cinkosai, akikkel együtt a gyilkosság elkövetése után nyomtalanul eltűnt Herkulesfürdőről. Mialatt a villában lakott, Dumitrescu Johanna a terepet tanulmányozta. Eberle ebben az időben nem tartózkodott Herkulesfürdőn, hanem temesvári rokonságát látogatta és így Eberléné a lakásban egyedül lakott. Eberleék va. gyonos emberek hírében állanak, a gyilkos nő feltételezte, hogy nagymennyiségű készpénzt őriznek otthon és ezért tervezte erre az időpontra a gyilkosságot.

Eberle váratlanul hazajön

Vadami azonban a kitervelt gaztettet megakadályozta, illetőleg nem engedte meg, hogy azt teljes egészében végrehajtsák.

Egy prágában megtalált irat segítségével az orosz emigránsok szanálják önmagukat

Nyolcvanmillió frankot örököltek az orosz emigránsok

Prága, szept. 19. Dr. Slávik tanár néhány orosz emigráns társaságában kutatásokat folytatott a prágai Lere-tán-téren lévő orosz irattárban. Ez az irattár azokat az iratokat tartalmazza, amelyeket a légióval jött oroszok hoztak magukkal Csehszlovákiába.

A tudós társaság a tegnapi nap folyamán egy szinte felbecsülhetetlen értékű iratra bukkant.

Párizsban néhány év óta egy sokmillió összegért folytatnak pört az orosz emigránsok. Egy francia és egy svájci bankban ugyanis 80 millió franknyi letét van, amelynek betevőjét nem tudták pontosan megállapítani. A betétet egy orosz helyezte el 1904-ben az orosz-ja-

pán háború idejében, a hatalmas vagyont eredetét azonban homály fedi. Egyesek szerint a kamataival azóta 80 millió frankra növekedett összeget Alex orosz admirális helyezte el, mások szerint Kotoir orosz nagyiparos. Ugy Alex nek, mint Kotoirnak a leszármazottai az oroszországi polgárháborúban elpusztultak és az orosz emigránsok maguknak vindikálják az összeget. A bankok természetesen a kiadatás elé nehézségeket gördítettek és főleg azzal érveltek, hogy a betevő személye ismeretlen.

A prágai orosz irattárban megtalált irat kétségtelenül igazolja, hogy a betevő Alex admirális volt és ennek az

Csütörtök délután ugyanis Eberle váratlanul hazaérkezett, amiről Dumitrescu Johanna nem tudott. Amikor a két gyilkos a hálószobába behatolt (amint a nyomozás ugyanis megállapította az asszony a szomszéd szobában várta meg, míg cinkostársai a gaztettet végrehajták) megzavarta őket a meglepetésszerűen ott talált Eberle és ezért nemcsak Eberlénét, de Eberlét is meggyilkolták.

Herkulesfürdőn a turnuszeverini rendőrség négy detektívje vezeti a nyomozást. A detektívek a hálószobában két ujjlenyomatot találtak, melyek közül az egyik férfikéztől származik, a másik az asszony jobbtenyerének lenyomata.

A tanárnő az Eberlevillából már a gyilkosságot megelőző délután elszállította podgyászát és mindent eltakarított, ami a rendőrséget nyomára vezethette volna.

A hatóságok megállapították, hogy a gyilkosok a tett elkövetése után azonnal elhagyták a fürdőhelyet és minden valószínűség szerint Bukarestbe szöktek. A nyomozást vezető hatóságok telefonon léptek érintkezésbe a bukaresti rendőrséggel és minden remény megvan arra, hogy Bukarestben le is fogják tartóztatni az utóbbi évek legnagyobb stílusú rablógyilkosságának tetteseit.

Lehet-e jogi személy az antiszemita diákszövetség?

Az egyetemi szenátus nem véleményezte a jogi személyiség elismertetését

Bucuresti-Bukarest, szept. 19. (Az Uj Kelet tud.) Évek óta működik már Romániában az antiszemita jellegű „Keresztény diákok szövetsége” (Uniuinea Nationala a Studentilor Cristini Románi). A legutolsó liberális kormány a nagyváradi és kolozsvári diákzavargások után lezáratta és lepecsételtette a szövetség helyiségét, azzal a indoklással, hogy a szövetség nincs jogi személyként elismerve. A nemzeti parasztpárti kormány levétette a pecsétet a szövetség helyiségéről, ám a Iorga-kormány alatt Argetoianu elrendelte a szövetség működésének felfüggesztését. Sok herce-hurca eredménye képen az antiszemita diákszövetség az ilfovi törvényszéktől kérte az 1924. évi a jogi személyekről szóló törvény alapján az elismertetést.

A törvényszék illektéltelennek mondotta ki magát ebben az ügyben és az adatokat áttette a táblához. A szövetség az egyetemi szenátustól is kérte elismertetését. A szenátus azonban, amelynek véleményét minden diákalkuláshoz ki kell kérni, nem véleményezte a diákszövetség jogi személyiségének elismertetését. Ilyen előzmények után került az ügy a bukaresti tábla elé. *Davidescu* ügyvéd, a közoktatásügyi minisztérium jogi képviselője a kérés elutasítását kérte, arra való hi-

vatkozással, hogy az egyetemi szenátus felhatalmazása hiányzik. Az egyetemi szenátus egyedül hivatott megállapítani azt, hogy az egyetemi élet rendje és fegyelme érdekében milyen alakulatok kívánatosak, vagy sem, Enescu táblai főügyész ugyancsak a kérés visszautasításával emelt szót. A tábla szeptember 21-én hirdeti ki döntését.

Jorga tiszteli, becsüli Argetoianut, de politikai utjaik elváltak egymástól

A detronizált miniszterelnök politikai expozét tartott pátriájában

Bucuresti-Bukarest, szept. 19. Vasárnap, Valeni de Munteban Iorga nagy politikai expozét tartott, amelyben lemondása okait és körülményeit fejtette. Kijelentette, hogy az ellenzéki pártok részéről kapott ajánlatot, hogy résztvegyen a közös ellenzéki front megalkotásában, helyesnek tartja, de a pillanatot nem találja alkalmasnak erre.

Argetoianut tiszteli és nagyra becsüli, de politikai utjaik elváltak. A Iorga-párt rövidesen új programot készít, amelyet manifesztum formájában mutat be az országnak.

szítása mellett emelt szót. A tábla szeptember 21-én hirdeti ki döntését.

A diákszövetség, amely most jogi személyiségének elismertetését kéri, néhány évvel ezelőtt tulajdonképeni megszervezője és irányítója volt az antiszemita kilengéseknek.

Ezután Iorga rátér arra, hogy felhívást kapott pártja tagjaitól, vegyen részt a szenátus munkájában is. Ezt a kérést Piemen metropolita, Visarion, Saveanu, Petala tábornok, Manoilescu, Tanasescu, stb. irták alá. Iorga biztosítja igaz barátságáról az aláírókat és igéri, hogy ösztöl kezdve részt fog venni a szenátus ülésein.

Iskolásoknak és mindenkinek jó bóraktatáska lej 140, középnyagy 175 lej, préseltbőr nagy 210 lej Lepagenál, Cluj. Vidékre utánvétell. Betétkönyv, sorsjegy ingyen. Kérjen nyomban.

Nyaralásból hazatérők első útja Czinkhez vezet, hogy ruhált kevés pénzért rendbe tegye

SPORT

Két új országos rekordot eredményeztek az atlétikai bajnokságok

A Nyugati liga győzött Bukarestben

Bucurest-Bukarest, szeptember 19. (Az Uj Kelet tud.) Szombaton és vasárnap türethető eredményekkel zajlottak le az országos atlétikai bajnokságok. A verseny számainak többségében meg sem közelítették az eddigi rekordokat, de a súlydobásban és 10.000 méteres futásban türethető új rekordokat állítottak fel. A mi viszonyaink között jó eredmény a 200 m. síkfutás ideje. Részletes eredmények:

Magasugrás: 1. Panajoth MSE 175 cm. 2. Csegezy, Olimpia 170 cm. 3. Bakó Ed. Fiz. 165 cm. 100 m. síkf.: 1. Manea, Granic 16.10.2 mp. 2. Panaite, Granic. 3. Lani, Olimp. Diszkoszvetés: 1. Havaletz AAC 42.48 m. 2. Ries Kinizsi 35.52 m. Fritz AAC 35.41 m. Kalapácsvetés: 1. Bodea Ed. Fiz. 39.59 m. 2. Fritz AAC 30.20 m. 3. Rottmann Olimp. 4x400 m. staféta: 1. Viforul Dacia 3.40.6 mp. 2. Aradi AC. 3. Olimpia Brassó. 800 m. síkf.: 1. Popovici, Vif. Dacia 2.01.8 mp. 2. Krausz, Jiu. 3. Lapusan Vif. Dac. Rudugrás: 1. Bíró KAC 344 cm. 2. Csegezy, Olimpia 330 cm. 3. Herold, Olimp. 330 cm. 100 m. síkfutás: 1. Beju Vif. Dac. 11.6 mp. 2. Kovács Ed. Fiz. 3. Lövenfeld TAC. 400 m. síkf.: 1. Nemes Szatmári Törökvs 53.22 mp. 2. Popovici V. D. 3. László TAC. — 110 m. gát: 1. Herold, Olimp. 16.8 mp. 2. Koste TAC. 3. Sterian V. D. 1500 m.: 1. Lapusan V. D. 4 p. 16.8 mp. 2. Velcovici St. Rom. 3. Manea, Granic Nyström svéd versenyen kívül 4.15.8 mp. Gerelyvetés: 1. Rottmann, Olimp. 52.03 m. 2. Cioborariu Gran. 50.20 m. 3. Rasculet Ed. Fiz. 49.20 m. Súlydobás: 1. Fritz AAC 14.45 m. országos rekord. 2. Ries Kinizsi. 4x100 m. staf.: 1. Viforul Dacia 45 mp. 200 m. síkfutás: 1. Lövenfeld TAC 22.5 mp. 2. Nemes (Szatm. Tör.) 22.6 mp. 3. Bejer 23 mp. 10.000 m.: 1. Panaite Gran 34.11.2 mp. orsz. rekord. 2. Comanescu Vif. Dac. 3. Scheirich, Kinizsi. 400 m. gát: 1. Krausz, Jiu. 59.8 mp. 2. Popovici Vif. Dac. és Virgil Sf. Rom. 1.03 mp. Távolugrás: 1. Lupan TAC 6.48 m. f. rekord. 2. Riest, Kinizsi 6.40 m. Krieser, Olimp. 6.14 m. Hármassugrás: 1. Panajoth 13.04 m. 2. Herold, Astra 12.83 m. 3. Pesci Sf. Rom. 12.20 m.

AMTE—Brasovia 2:0 (0:). Nehéz küzdelem után győzött Brassóban az aradi munkáscsapat.

Nyugati liga—Déli liga 4:2 (3:2). Nagy küzdelem után biztosan nyerte meg a mérkőzést a jórészt a Ripensia csapatából összeválogatott temesvári együttes. A temesvári csapat így a Román Kupa döntőjébe került és Kolozsváron fog megmérkőzni az Északi liga válogatott csapatával.

A kolozsvári alkerületi bajnokság első fordulója. Vasárnap vették kezdetüket Kolozsváron az u. n. district bajnokságok, amelyeknek első fordulója mondhatnók keserű csalódást okozott az egyesületek drukkereinek. A csapatok mélyen rendes formájukon is alól szerepeltek és egyedül a CFR csapata mutatott futbalhoz hasonló játékot.

CFR—Haggibbor 5:0 (2:0). Bíró Milov. Bár a Haggibbor Havas, Rosenfeld H., Rosenfeld IV. és Jakab posztján tartalékkal állott ki, nem látunk enyhítő körülményt fennforogni annak a slendrián, indolens és még a sportszerűség szempontjából sem kvalifikálható „játéknak” igazolására, amelyet a Haggibbor együttese vasárnap mutatott. A Haggibbor játékosai ezt a bajnokság szempontjából nagyon fontos mérkőzést egyszerűen el-lazsálták és a nyári szezonban faljavult együtteshez fűzött összes reményeket egy-

szerre semmisítette meg. Az a Haggibbor, mely egyenlően feltétlenül kvalitatívabb játékosokból áll, mint a CFR, teljesen megérdemelten vesztette el a meccset lusta, életnélküli és közömbös játékával, holott kis lelkesedéssel és a képességek teljes felhasználásával mellett győzhetett volna, vagy legalább is eldöntetlené tudta volna tenni a küzdelmet. A CFR mérkőzés után a csapatnak indolens és az egész együttest demoralizáló játékosai feyeim érdemelnének, már csak azért is, mert vasárnapi „szereplésükkel” nemcsak a Haggibbor, de az egész zsidó sport kompromittáltak. Elégé fájdalmas, hogy ezt éppen mi vagyunk kénytelenek tudtul adni a Haggibbor futballszakosztályának, mely ugylátszik a sportemberek és a sportsajtó jóindulatu támogatását nem tudta kiérdemelni. Ezzel a meccsről kritikánkat is megírtuk. Rosenfeld I., Zelig II., Márk és Weisz dolgoztak fáradhatatlanul az együttesben a többiek szereplése egyszerűen szegényes volt. A CFR rakkoló, szürke együttes és nem is a vasutasok nyerték a meccset, hanem a Haggibbor vesztette el, Milivo, erélytelen bíró volt.

KMSC—KAC 0:0. Az eredmény arány száma megfelel az „erőviszonyoknak.”

Magyarország győzött Csehország fö. lött. Magyar—cseh Európa kupa 2:1 (0:0). A sérült Kalmár helyén Polgárral csak nehéz küzdelem és a gólhelyzetek sorozatos elpechelése után győzött a magyar csapat Toldi és Tieska góljai val. A csehek vezetőgőlját Puc rugta.

A stressai jelentés a hitelező és adós-államok közötti közvetlen megegyezést javasolja

A válság okai: a mezőgazdasági termények árcsökkenése, a rövidlejáratu hitelek visszavonása, a kereskedelmi megszorítások és a bizalom krízise

Róma, szept. 19. Stressában a pénzügyi és gazdasági előadók elkészültek jelentéseik kidolgozásával. A pénzügyi jelentést bizalmasan eljuttatták a delegációkhoz. A jelentés szerint a válság okai: a mezőgazdasági termékek általános árcsökkenése, a rövidlejáratu hitelek visszavonása, a különféle kereskedelmi bizalom krízise.

A valutaforgalom megbénulásával

kapcsolatban a jelentés két lehetőséget állít fel. Egyikük a pénzügyi paritás fenntartására, a másik a pénz devalválódására vonatkozik. A jelentést tevő a két megoldás közötti választást az érdekelt államokra bizza. A jelentés a külállamokkal való együttműködés kérdése során kiterjeszkedik az adósságok kérdésére.

Emlékeztet arra az elvre, hogy az

UJ BELFOLDI GUMMIGYÁR

gummisarok, tennisz és gummibocskor nagyban előállítására keres komoly összeköttetést kizárólagos eladási jog átadására egyes, vagy minden termelt cikre Erdély részére. Ajánlatok: Biroului Almosnina Bucuresti, Pasajul Vilacros Scara D. (szemben a fővárosi rendőrprefekturával).

Magyar amatőr—osztrák amatőr 8:1 (5:0).

Universitatea—Jiu 3:3 (3:1). A második félidőben leállt az U.

Kolozsvári versenyzők sikere a szatmári TC versenyén. Szatmári tudósítónk jelenti: Szép mezőnyök, nívós játékok és a sok egyenlő erő közötti késhegyig menő küzdelmek jellemezték a szatmári TC versenyét. Kolozsvárról Benedek, Szász KAC és Radó Haggibbor vettek részt a versenyen, melynek országos jellegű nagyváradi versenyzők részvétele is adott. Részletes eredmények: Férfi egyes: 1. Benedek KAC, 2. Burger SzSE, 3. Radó Haggibbor és Steiner Nac. Radó mindvégig kezében tartotta a versenyt és balszerencés küzdelem után vesztett meccset Benedekkel szemben, aki 6, 3:6, 9:7 arányban nagy küzdelem után győzte le. A férfi páros döntőjébe a Benedek—Szász és Radó—Steiner párok kerültek, a versenyt azonban sötétedés miatt nem fejezheték be, hanem azt szerdán, Kolozsváron játszáik le.

Dés. Somes—Romania 5:1 (3:1). A dési csapat igazolta a kolozsvári csapatok fölött aratott eddigi győzelmeinek realitását. Bodea (2), Szilágyi (2) és Lázár illetőleg Muntean a góllövők. Bíró Hochstádt.

Szamosujvár. Romania—Sparta 2:0 (1:0). Muresan lötte a gólt, a másodikat a Sparta vétette.

adósállamok kötelezettségeik teljesítése alól egyoldalú döntés alapján nem vonhatják ki magukat. Ha ezt az elvet megszegnék, jogot adnának a hitelezőknek arra, hogy biztosító intézkedéseket vegyenek igénybe, aminők az államok gazdasági ellenőrzése és zálogok lefoglalása.

Az elv tiszteletben tartása az adósállamok érdeke is, mert hiszen a jövőben is lesz még szükségük az államoknak hitelekre.

A jelentés a hitelező- és adósállamok között immobilizációs egyezmények helyett közvetlen megállapodások kötését javasolja. Továbbá azt kívánja, hogy a hitelezőállamok befagyott kölcsönöiket az illető ország területén felhasználhassák. Végül leszögezi azt az elvet is, hogy a külföldi kölcsönöket semmi esetre sem volna szabad kedvezőlembb elbánásban részesíteni, mint a nemzeti kölcsönöket.

A Palesztinába induló chalucokért

Erdélyből szeptember végén és október közepén több chaluc indul utnak Palesztinába és a kolozsvári Palesztina-Hivatal akciót indított, hogy ezeket a chalucokat ruhával, cipővel, stb. ellássa. Azzal a kéréssel fordul a chalucut barátaihoz, hogy vegyenek részt ebben az akcióban és az erre szánt holmikat a Palesztina-Hivatalnak (dr. Weisz Fülöp, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34.) juttassák el minél előbb.

Nagyjelentőségű megállapodás áll küszöbön a német birodalmi és a bajor kormány között

Berlin, szept. 19. Politikai körökben elterjedt hírek szerint Papen és Gayl a napokban Bajorországba utaznak, hogy udvariassági látogatást tegyenek a bajor kormánynál Münchenben. A birodalmi és a bajor kormányok között nagyjelentőségű megállapodás áll küszöbön, amely el fog simítani minden ellentétet a birodalom és Bajorország között.

Egyidejű jelentés szerint a népképviselőket védő birodalmi gyűlési bizottságot csütörtökre ülésre összehívják.

A Zsidó Párt ifjusági szekciójának nagygyűlése. F. hó 21-én este 9 órakor nagyszabásu értekezletet tart a Zsidó Párt kolozsvári ifjusági szekciója a kolozsvári párttagozat hivatalos helységében (Piata Unirii 19. Ursus-ház I. emelet), amelyre a vezetőség ezúton hívja meg a szekció összes tagjait és Kolozsvár egész zsidó ifjuságát. A megbeszélések fontosságára való tekintettel a tagok és az érdeklődők minél nagyobb számu megjelenését kérjük

Az Elnökség.

Francia nyelvianok és szótárak

magántanulók számára, a kiejtés megjelölésével. Schidlof dr. „1000 szó”. le-velszerinti módszer, francia 10 füzet dobozban 180 lej. Lingua: Francia nyelv tan (magántanulás és tanfolyamok számára) kulcsal 144 lej, egészváson kötésben 180 lej. Lingua: Francia liliputi szótár. Részenként 75 lej. Schenk kézi szótár. Mindkét rész egybekötve 120 lej. Schenk: Francia zsebnyelvtan és társalgó 45 lej. Lingua: Francia társalgó, beszélgetések, tolmács 45 lej. LE-PAGE-nál, Kvár. Postán utánvétellel.

Szeptember elsején megnyílt Bukarestben a

Parcul Oteteleseanu

étterem és bár-kávéház

Strada Matei Millo 12. sz. alatt. A Nemzeti Színház mellett.

Böhm Bandi vezetése alatt.

Román, erdélyi és becsi kongha

A helyiség és a kert éjjel-nappal a közönség rendelkezésére áll.

Minden este 9 órától tánc a Bukarestben először szereplő

HAWAYAN-JAZZ közreműködésével

Schrammel koncert!

Azuga sör!

Mélyen leszállított árak!

MORAVETZ

Zeneművek

Hegedű és zongora iskolák, naponként megjelenő újdonságok! Bizományi lerakat, olcsó kiadói árak.

Bőr aktatáska . . . Lei 140.—
Bőr háló táská . . . Lei 200.—

Boros papirkereskedés

A zsidó

Berlin, sz
mintha alko
mi igéreték
által egyetl
Reichstag e
Göring kap
nyugodni m
ki tudja, h
ezer főnyi
fog indulni
Göring k
annakidején
megtizedelt
lalására ad
közlebbi v
zik. A náci
vezik magu
tásokban b
mokratáktól
mentarizmus
Görig vál
ben szgyvel
lása után r
Hagyja, h
S mialatt a
ságaról” z
tol valahol
selt idegeit
is — hiszen
felfegyverze
wehnek is
re, akik az
verekkel s
verezve.

Ilyen féle
sabb dolog
becsmérlésé
dalmi csele
Persze a
most egész
előtt volt.
alkalomadtá
mukra a re
Csodálato
nácik a re
Nem ök a
junkerek. A
zadt meg a
Bizony, a
reakciót. M
hangsúlyozz
kat. Most
pártja az
pártja.

De akkor
kat és kom
Azok tov
kutyaának.
fisztesseges
Esetleg a
attól függ,
majd ezent
ban nem a
ták tovább
radnak, a
cei. (Sic!)
német nemz
krónika). A
tűnniök a p

Ez a költ
fehér betül
Sport Palas
a náci sz
hívtak ösz
ezer ember
lovas és g
Mégis ugy
parádé kés
puskák sir
revolverrel
ronyura, ka
szükség, ha
készül. Ily
osztag és
denütt.
Ugy látsz
csenek is o
lőszinű, ho
a hevesvéri
akciója mé

Este félm
nyi hely a
mutatnak r
rak, de for
A hallgatós
szenek, előt
te futkos
nagy hordó
Mindenkí v

A zsidó tőkét most már a Papenékkel való összefogással vádolják a hitleristák...

A „forradalmár“ náciik immár minden reményüket a legközelebbi választásokba vetik

A Berlinbe való bevonulás helyett a reakciót szidják Hitlerék. Goebbels hangja inkább siró, mint fenyegető. Érvek helyett — viccek

— Az Uj Kelet berlini tudósítójától —

Berlin, szeptember 19. A náciik fölött mintha alkonyodna a nemrég még hatalmi igéretektől csillogó égbolt. A Papen által egyetlen tollvonással feloszlatott Reichstag elnöke: a nemzeti szocialista Göring kapitány ugyan nem akar beleugodni sorsába, de azért már mindenki tudja, hogy a hitleristák négyszáz-ezer főnyi rohamcsapata egyhamar nem fog indulni Berlin meghódítására.

Göring kapitány, a hős repülő, aki annakidején francia repülőtisztkollegáit megzavarta, ma már nem Berlin elfoglalására adja ki a jelszót, hanem a legközelebbi választások eredményeiben bíz. A náciik, akik forradalmároknak nevezik magukat, — immár csak a választásokban bíznak, mintha a szociáldemokratáktól tanulták volna el a parlamentarizmus meddő fétisimádatát.

Göring választani akar, de Hitler közben szögeli magát. Csufos visszavonulása után már nem mutatkozik seholye. Hagyja, hogy az alvezérei ágáljanak. Mialatt az alvezérek még Hitler „nagy ságáról“ zengedeznek, addig a főpostól valahol a bajuszát rágja és megviselt idegeit gyógyitgatja. Ami érhető is — hiszen Poroszországnak 80 ezer jól felfegyverzett rendőre van s a Reichswehrnek is van mintegy százezer embere, akik ágyúkkal, tankokkal, gépfegyverekkel s hadigázokkal vannak felvezve.

Ilyen félelmetes erővel szemben okosabb dolog a szidalmazást, a reakció becsmérlését tolni előtérbe — a forradalmi cselekvés helyett.

Persze a reakció Hitlerék szemében most egészen más, mint egy évvel ezelőtt volt. Jelenleg Papen, Schleicher és alkalomadtán Hindenburg jelenti számukra a reakciót.

Csodálatos könnyedség az, amellyel a náciik a reakció kritériumát értelmezik. Nem ők a reakciók kérem, hanem — a junkerek. Azok, akiknek a pénzén duzzadt meg a pártjuk olyan tekintélyesen.

Bizony, a náciik legujjabban utálják a reakciót. Most már nem náci-voltukat hangsúlyozzák, hanem munkáspárt voltukat. Most már kizárólag a szegények pártja az ő pártjuk. Forradalmárok pártja.

De akkor hová tegyék a szociálistákat és kommunistákat?

Azok továbbra is megmaradtak vöröskutyáknak. Azokkal tisztességes ember, tisztességes forradalmár nem áll szóba. Esetleg a szociáldemokratákkal talán, attól függ, hogy hogyan viselkednek majd ezentul. A kommunistákról azonban nem akarnak tudni. A kommunisták továbbra is a német nép áruló maradványai, a nemzetközi zsidó tőke bérencsei. (Sic!) (Hogy ők mibe kerültek a német nemzeti tőkének, arról nem szól a krónika). A kommunistáknak el kell tűnniük a prondról...

„Amíg a reakció él, addig a marxizmus is virágzik“

Ez a költői mondás óriási vöröspoztón fehér betűkkel kirajzolva díszleg a Sport Palast hatalmas termében, ahová a náciik szeptember 15-re tömeggyűlést hívtak össze. A terembe csaknem 16 ezer ember fér be. A Potsdamer strassen lovas és gyalogos rendőrök cirkálnak. Mégis úgy hat az egész, mintha valami parádé készülne. A rendőröknek még puskáik sincsenek. Csak gummibottal és revolverrel vannak felfegyverezve. Szuronyra, karabélyra csak akkor van szükség, ha kommunista demonstráció készül. Ilyenkor katonaság, gépfegyver osztag és gázkészültség látható mindenütt.

Ugy látszik, a náciik és a reakció nincsenek is olyan nagyon rosszban. Sőt valószínű, hogy a kritikus pillanatokban a hevesvérű náciik és a Herrenklub reakciója mégis csak megértik egymást.

Göring is beszélni akar

Este félnyolckor már nincs talpalattnyi hely a teremben. A náciik tömegei nem mutatnak mérges ábrázatot. Sokan van nekik, de forradalmi hangulatról szó sincs. A hallgatóság térdein kis kenyerek fekszenek, előttük pincérek sörhordó tömege futkos. Egyszerre egy kis taligán nagy hordó savanyugorka gördül be. Mindenki vesz magának. A lakomához a

zenekar kifogyhatatlanul játsza az indulókat, melyeknek dallamát nagyrészt a kommunistáktól csenték el, — csak a dallam szövege változott meg. Furesz, de való, hogy a náciik általában a kommunisták ötleteiből élnek, mialatt azokat vöröskutyáknak szidják.

Vége a náci-katonák összeszedik magukat és vörös zászlók alatt az emelvények felé vonulnak. Vörös zászlókkal vonulnak, mert hiszen ők is „szociálisták“ — csak nemzetiek. Az emelvényre végre egy speaker lép fel és kitörő örömmel bejelenti, hogy nemcsak Goebbels dr. fog beszélni, hanem Göring is beszélni akar, a legmagasabb hadikéntetetés tulajdonosa, a nagy repülő.

A fizetés ideje egyelőre elmarad...

És Göring beszél is. A hangja dühös és vakkantó, mint a kutyáké. Papent szidja, de Hindenburgról csak annyit

mond, hogy ha ő is a reakcióval fog tartani, akkor — mehet. Beszél a sértések özönéről, amik a náciikat érték, tehát közvetlenül a német népet, amelynek ők az egyedüli képviselői. De a náciik majd megfizetnek. Senki nem fog elmenekülni de hozzáteszi, hogy a fizetés ideje egyelőre elmarad — a legközelebbi választásokig.

Goebbels dr., a vicefenomén, nincs egyenruhában. Ő politikus és nem katoná. Mondokáját viccel kezdi és viccel végzi. Hangoztatja, hogy nem fog a Herrenklubbal személyeskedni, de azért elmeséli, hogy Papen Amerikában és Franciaországban miként árulta el a német népet. Ezért Herr Papen is lakolni fog.

Ezután a centrumot és a szociáldemokráciát pocskondiázza a vicefenomén. Ők az okai annak, hogy Németországban ma az urlovasok diktálnak. A kommunistákról — csodálatosképpen — enyhébb

hangon emlékezik meg Goebbels ur, nekik csak azt rója fel hibául, hogy marxisták. Majd a német diktatura bukását jósolja meg a vicefenomén. Mert szerinte csak azok a diktaturák életképesek, amelyeket a népből való emberek csinálnak, mint például Mussolini, vagy Hitler.

Elfelejteti megemlíteni persze Sztalint, aki szintén a nép fia és nem is áll egészen nemzeti alapon.

Ezután a régi recept következik: Goebbels a nemzetközi zsidótőkéről beszél, amely most a reakcióval fogott össze, hogy tönkretegyje a német népet. Természetesen elfelejt megemlíteni azokról a hatalmas összegekről, amelyeket Hitlerék kaptak a nemzetközi tőkétől s amelyeknek átvételekor korántsem beszéltek a zsidó veszedelemlről.

Általában úgy beszél a németországi zsidó tőkésekről, mintha azok számban sokszor felülmúlnák a keresztény tőkéseket. E tekintetbe na németek híres statisztikai érveke felmondja a szolgálót.

Goebbels mindig csak azt mondja, amit éppen akar s a logika csorbáit viccekkel üti el. Azonban észrevehető, hogy a viccek mögött komoly aggodalom rejtőzködik. Goebbels immár inkább sir, mint nevet. Érz, mint ahogy a többi náci vezérek is érzik, hogy ha nem tudják megcsinálni a harmadik beígért birodalmat, úgy vissza fognak esni oda, ahonnan kiindultak.

Ama bizonyos müncheni sörházba... Pap Gábor.

Kínában gyásznapot tartottak a független Mandzsuria Japán részéről való elismerése miatt

Megkezdődtek a véres zavargások Kína egyes tartományaiban a kínai és japán lakosság között. Kína követe tiltakozást jelentett be az Egyesült Államok kormányánál a független Mandzsuria elismerése miatt

London, szept. 19. Kínában gyásznapot tartottak a független Mandzsuria japán részről történt elismerése miatt. A népgyűlések szónokai a japán imperializmus ellen tüzeltek s harcra szólították a kínai népet. Több tartományból véres összecsútközéseket jelentenek kínai zavargók és a japán negyedik lakóssai között. A mandzsuri határvidéken kínai területen több bombame-

rényletet követtek el japán konzulátusok, áruházak és kulturházak ellen. Az első jelentések szerint a merényletek következtében 16 ember életét veszítette s tizen megsebesültek.

Washington, szept. 19. Stimson amerikai külügyi államtitkár fogadta Kína diplomáciai képviselőjét, aki jegyzéket nyújtott át kormányának képviselőjének az Egyesült Államoknak, melyben Kína

bejelenti tiltakozását az ellen, hogy Japán elismerte a független Mandzsuriát. A kínai kormány hivatkozik az 1922-ben kötött kilenchatalmi szerződésre, mely biztosítja Kína területi integritását s közli, hogy a területi integritás megsértése miatt hasonló tiltakozással fog élni Anglia, Franciaország, Japán, Olaszország, Hollandia, Belgium és Portugália kormányainál is.

Valótlanságoktól hemzsegnek a feketeszesz-bírságolások aktái

December 12-én lesz a feketeszesz-bírságolások főtárgyalása. Hetvenhárommillió szesz-bírság fellebbezése ügyében ítélt egyszerre a kolozsvári törvényszék

Cluj-Kolozsvár, szept. 19. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék hétfőn délelőtt kezdte meg a feketeszesz-bírságolások fellebbezési tárgyalását, amely iránt kolozsvári szeszipari körökben általános érdeklődés nyilvánult meg. A kolozsvári törvényszék második szekciója ugyanis a feketeszesz nyomozás során a megbírságolások ellen benyújtott fellebbezéseket egységesítette, hogy azok fölött egyetemesen döntsön a bírói fórum. Tudvalevő, hogy az érvényben lévő szesz-törvény értelmében a szeszkihágást első fokon a pénzügyigazgatóság, illetőleg annak szervei állapítják meg, mely aztán a pénzügyminisztériumhoz kerül. A minisztérium rendszerint maradék nélkül jóváhagyja a pénzügyigazgatóságok bírságolását, ami ellen a szeszgyárosnak a törvényszékhez van joga fellebbezni. A törvényszék előtt képviselve van az ügyészség, a kincstár és a megbírságolt szesziparosok.

A kolozsvári feketeszestárgyalás bírságolásainak összege 73 millió lej

amely összegre a kolozsvári pénzügyigazgatóság közegé 14 kihágásért a szeszipari szeszgyárat büntették. A szeszgyár és tartozékai már több mint két éve bűnügyi zárlat alatt vannak és bűnügyi zárlatot rendeltek el a szeszgyár tulajdonosainak a szeszgyártól

független magánvagyonára is.

A tárgyalást a Boca-Pop tanács vezette. Az ügyészséget Ciugudan ügyész, a kincstárt dr. Rusu Octavian, a szeszgyárosokat dr. Fabius Stefan, dr. Rosmann Bernát és dr. Klein Miksa ügyvédek képviselték. A kincstár képviselője épugy, mint az ügyész, a bíróság teljes összegének megítélését kérték. A védőügyvédek jogtalannak tartják a kirótt pénzbüntetéseket.

A kihágásokról felvett jegyzőkönyvek valótlanságoktól hemzsegnek, a pénzügyi hatóságok képviselői nemlétező dolgokat vettek fel a jegyzőkönyvekbe, amelyeket épen ezért a megbírságolt szeszgyárosok nem is írtak alá.

A törvény értelmében pedig a jegyzőkönyveket a szeszgyárosoknak is alá kell írniok, ellenkező esetben érvénytelen. Egyéb formai okokra is hivatkoztak a védők. A megejtett bírságolások ellen benyújtott fellebbezések közül három nem szerepel a törvényszék dossziéjában. Az ügyvédek hangsúlyozták, hogy a törvényszéki aktacsomót a hiányzó aktákkal ki kell egészíteni, azonkívül ki kell kérni a pénzügyigazgató-ságtól az alapiratokat.

A kincstár és az ügyészség képviselői tiltakoztak a tárgyalás elhalasztása

ellen, mert szerintük a jelenlévő iratok elegendőek ahhoz, hogy a tárgyalás megtartható legyen. A törvényszék tíz pernyi tárgyalás után hirdetett határozatot, mely szerint az ügyvédek érvelesét fogadja el és a periratok kiegészítésének céljából december 12-re halasztotta el a per főtárgyalását.

Fogorvosi rendelő

Nagyváradon kiterjedt praxissal elköltözés miatt előnyös feltételek mellett átadó. Érdeklődéseket: „Fogorvosi rendelő“ jellegre Rudolf Mosse, Oradea.

Ne higgyen

a villanyórát

helyességében addig, míg a „Control“ iroda azt felül nem vizsgálta.

C. Reg. Ferdinand 20.

Kérjen ingyen prospektust

Adolf Jellinek (1821-1893)

Bécs, szeptember hó. 1.

A bécsi zsidó község hitszónoka volt. A rabbinusi címet csak utólag és az új szervezeti szabályzat kényszeréből bigygyesztették neve mellé. Ő maga sohasem is használta, sőt váltig tiltakozott ellene. Mert semmi közösséget nem érzett és nem vállalt azzal a feladatkörrel, melynek a rabbinusi elnevezés kifejezője. Egyes-egyedül Predigernek tudta magát.

A vallási szabályokat a maga életéből is kikoposolta. Hogy csak a legkorábbi példákhoz hozadjunk elő: Háztartása nem volt rituális. Ahol minden szem rámeredt, a templomban sem imádkozott. Hogyan hirdethette, taníthatta volna másoknak a szabályoknak követését? A hit-tan tanítására sem futott túrelméből. Elkérülte az iskolát, amelyben a nebulókat, az eget vivő frázisokkal magasztalt Izraelnek új nemzedékét, oktatnia kellett volna. Ez a feltűnő és — ami ritka jelenség nála — konzekvens hanyagsága, az összekocanásoknak örök forrása volt előjárásáival szemben ugy Leipzigban, ahol a véletlen, az életsorsnak ez az örök irányítója, a szószékre sodorta, mint Bécsben, ahol a művészet legmagasabb fokára fejlesztette a zsidó hitszónoklatot.

Ez a fejlődés egyképpen megnyilatkozott a külsőségeken (az előadásnak és a mondanivalónak formájában) mint a tartalomban. A prédikáció Jellineknek túlnőtt a textus általi megkötöttségen, függetlenítette magát a bibliai verstől és a midrástól (melynek járszalagján addig dőcögött) és az ő ajkán általános nemzeti, emberi, sőt egyenesen kozmoszi magasságokig szárnyalt.

Művész volt. Dr. M. Rosemann bécsi rabbinus, aki most könyvet írt róla Bécs zsidó történetébe beállított biográfiáját, erősen vallja: **Eddig utól nem ért művésze a zsidó hitszónoklatnak.** Viszont, amit a szónoklason túl alkotott, mint például pepesülése a kabbalah titkaival, pillanatnyi exkurzió csupán és külső befolyásokból, korántsem lelki kapcsolatból sarjadzott. Midráskutatásai, ujságíráskodása pedig megint csak szónoki, vagyis eredeti metierjébe vágó tevékenység. Hiszen a midrás az ősi zsidó hitszónoklat ránk maradt emléke. És a Neuzeitba, a legközelebbi híveinek, a Szántó testvéreknek újságjába írott cikkei, szónoklatok voltaképpen.

Korának zsidó problémáiba nem mélyedt el, nem is volt rendszer, tervszerűség az efféle kiroccanásaiban. És került kényelemszeretéből és elvtelenségből minden komolyabb megütözést az orthodoxokkal, akik Ignaz Deutsch, a híres Hofwechsler körül csoportosultak akkoriban. (Szerepe volt a magyar orthodoxia kialakulásában is.) Csak így eshetett, hogy jubileumakor a Schiffschul konzervatívjai is beállottak az üdvözlők sorába.

Szónoklataiban — hiszen a vallással nem volt közössége — nemzeti büszkeség, a Franz Oppenheimer találobb szavával: **Stammesbewusstsein** szólt meg voltaképpen. És ha az ember erőlködik, praecionista írások minősítheti Der jüdische Stamm című könyvét. Mégis ke- reken elutasította Pinksert, az Autoeman zipationnak máskül apja révén vele baráti nekzsust tartó szerzőjét, amikor támogatását kérte. „Dann müste ich meine ganze Vergangenheit widerrufen“. — szaválta. Mestere volt az apológiának. Mégsem állott ki személyszerint Rohlinggal, a maga idejének leghangosabb anti-szemitájával. Blochnak kellett a szót ebbe az egyetemi katedrát bitorló hamisítóba bele fojtani.

Minden erejét és idejét arra fordította, hogy mondanivalóját minél tökéletesebbre csiszolja és minél tökéletesebben adja elő. A világot sem rögtönzött. Szóról-szóra leírta beszédeit és pedig zsidóbetűs írással — ennyit mentett át a jesiva sokasáiból későbbi életébe — és még a megszólítást — Meine andächtigen Zuhörer! — sem hagyta ki az előre elkészített szövegből, melyet aztán, a kisérő gesztusokkal együtt, gondosan betanult. De a szószéken mégis a rögtönzés benyomását tudta kelteni.

Sokat foglalkoztatta külsejének ápolása. Erősen hasonlított Beethovenre; gondozta, aláhuzta, kiemelte hát ezt a hasonlóságot. Úgyelt állig álomló hajának hullámainra és öregségében parókával pótolta a természet hiányait. Talárjának festői redői, csipkedisze, kezének ápoltsága: mind a szorgos gondoskodás tárgya volt nála.

Zseniális színész volt, aki szerepeit maga költötte. Ezt a talán kegyeletsértés-ként hangzó jellemzést alátámasztja, hogy a szószéken túl semmi közösséget

nem tartott beszédeivel. A magánéletében semmi nyoma sem volt annak az emelkedettségeknek, annak a nemes pátozsnak, mely szónoklatait jellemezte, Bogaras, szörnyen hiu emberkévé zsgoródott össze, mihelyt a szószékrl lelépett, jellemgyenge, könnyen befolyásolható és cini-kus élcfaragóvá, aki előtt semmi sem volt szent, mindenekelőtt a zsidóság nem. Ismerőseire nem is hatott a prédikációja. A hétköznapiok kellemetlen tapasztalatai alapján meglátták jelmeze, fenköltre formált papi külseje mögött, amelyben ilyenkor ágált, a tetszsvadászat, a kongó lelki ürességet, a hitetlent.

Ő maga sem szerette, ha a szószékrl lelépve, beszédének valamilyen konzekvenciáját firtatták. Ki is jelentette: **Dabbér el bné Jiszroél, vejjiszóu,** — a jelszavam. Beszélj Izrael fiaihoz, — ez az én feladatam. Az ő feladatuk pedig, hogy aztán induljanak. Menjenek és hagyjanak engem békében.

A Prediger volt kat exochen, ahogy az orthodoxia elképzeli, híveivel elképzelteti és joggal irtózta.

2.

Ez az arckép formálódik ki az adathalmazból, melyet könyvében Rosemann dr. összehordott. Ő maga azonban beéri az adatgyűjtéssel — nekem legalább ez a benyomásom — nem nagyon igyekszik a végső konzekvenciák kiemelésén. Papi ember, malasztos beszédű, nem szereti hát az élet kérelhetetlenségeit és bizonyára jó adag oportunitás is közrejátszik nála abban — hiszen a bécsi hitközség rabbija — hogy ne ásson le az alapvető kérdésig, amely egyelőre, ameddig tengődik még Bécsben a hajdani reformzsidóságnak némely rudimentuma, kényes kérdés marad. Vérteli történetírót mindenestre ez a probléma foglalkoztatná elsősorban: Miféle gazdasági és kulturális erők alakították ki a mult századnak ezt a különös, mert zsidó életformák nélküli zsidóságot? A frázis-zsidóságot, mely semmiféle irányú zsidó aktivitást nem ismert és amelynek Jellinek egyik érdekese, mondhatni: bizar reprezentálója?

Ennek a zsidóságnak a negativum minden tartalma és értéke. Az, hogy visszatartotta a zsidó tömegeket a kikeresztel-

kedéstől. Mert lehetővé tette számukra, hogy zsidók maradjanak zsidó kötelezettségek és megkötöttségek nélkül. Ezzel aztán — és ez a történelmi szerepe — kitolta a végső döntést a megmaradás, vagy a forma szerinti kilépés kérdésében más és jobb időkig. Amikor új hatóerők érvényesülnek más és erősebben kapcsolják bele a perifériákra sodortakat a zsidóságba; esetleg aktivitásba is lendítik, sőt — csodák-csodája — zsidó életformák közé vezetik haza őket.

A három Jellinek testvér sajátos élet-sorsra is e probléma szálainak bogozása felé kellett volna tereleje Rosemann. Mert ezekben a háromfelé ágazó és különböző sikokon mozgó életsorsokban, az új zsidóság majd mindegyik változata visszatükröződik. Az egyik, a legidősebb, a jesiván keresztül az egyetemre vergődik el, de a zsidó ismeretek maradnak műveltségének alapja: Prediger lesz hát belőle; az új zsidó vallási irányzatnak vámszedője és oszlopa. A másik sokkal neuraszténiásabb, semhogy beérje komp.romisszumokkal. Radikális ujságíró és forradalmár lesz belőle és Windischgrätz agyonlöveti. A jesivától a barrikádokig s onnan a vérpádig vezetett el rövid életének utja. Az osztrák 48 martirja. A harmadik prózaibb lélek. Budapestre sodródik, gabonával seftel és miután megtoldasodott, nagy gründoló, a magyar főváros közuti vasútjának megalapítója, majd elnöke lesz. A vallási metamorfózis, a politikai és a gazdasági uttörő munka tehát egyképpen megnyilvánult a Jellinek familiában. És a korábbi zsidósággal való összehasonlításra is épp ily könnyen nyílt volna alkalom a családi kereteken, a Jellinek életleírásán belül. Hiszen az apa, a falusi pálinkafőző, még régi ivású zsidó, a dédapa pedig éppenséggel a híres köpecsenyi papi. Hirsch Broda, az Erec Cevi és a Teomé Cevijo szerzője, a Chászám Szófer ellenjelöltje a pozsonyi rabbiválasztáson.

Erősen kár volt tehát a témát, amint ezt Rosemann cselekedte a korbéli Bécs megrajzolására leegyszerűsíteni.

3.

Leopold Zunz, „a zsidó tudomány apja“ mondta — és idekivánczozik befejezésül: An einem ausgestopften Rabbi im zoologischen Museum wäre mehr Judentum zu studieren, als an den lebendigen Tempelpredigern.

Dr. Grünfeld Salamon.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

— Ma este Indig Alfréd hangversenye a román. kath. gimnázium dísztermében. Indig Alfréd teljesen felgyógyultan, ma este 9 órakor megtartja hangversenyét a román. kath. gimnázium dísztermében. A kiváló művészt betegsége alatt elhalmozták a szeretet jeleivel. Ez a kivételes szeretet és megbecsülés kétségte- nül fokozott mértékben fog megnyilvánulni a ma esti hangversenyen. Indig Alfréd most már friss kondícióban a leg szebb teljesítményét fogja nyújtani. Egész bizonyos, hogy ma este a kétsze- ri halasztás ellenére Indig hangversenye iránt az érdeklődés nem csappant és telt hangversenyterem fogja ünnepelni a népszerű művészt. Műsor: I. Debussy: Sonata, II. Brahms: Hegedűverseny, III. S. Saens Havanaise, IV. Wieniawsky: Scherzo, Tarantella, V. Rózsa Miklós: Magyar Suite, Műsormegváltás Lepage könyvkereskedésében és az esti pénztár nál.

Szinkör-Mozgó műsora

Kedden és szerdán: Szerellem országa. Románul beszélő és éneklő filmdráma. A főszerepekben: Suzy Pearson, Pierre Nay, R. Dostac és Renée Veller.

Kedden este 10-kor: Gold mester, a leg- hitebb telepátikus fenomén és hipno- tizőr önálló estje. Teljesen új mutat- ványok. A legdrágább jegy ára 30 lej.

Gimnázisták

Jó körzöt 40 lejért, fejes vonalzót, há- romszöveget külföldi nemgöribülő fából, olcsón vehet Lepage-nál. Vásárlásnál ajándék. Betétkönyv, sorsjegy, jegyzék ingyen. Menjen és kérje Lepage-tól.

RÁDIÓ MŰSOR

Kedd, szeptember 20.

Bukarest. 18.40: Gr. 19: Rzkar. 19.45: Barbu Aca énekesnő. 20.05: Rzkar.

Budapest. 9.15: Katonazene. 12: Déli harangszó. 12.05: A rádió házikövintettjé- nek hangv. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Thury Mária meséi. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Szal- lónzenekari hangv. 6.15: Francia nyelv- oktatás. 6.45: Hangverseny. 8: Előadás. 8.30: Hangverseny (héber zene). Utána cigányzene.

Berlin. 21.20: Angol zenekari művek. Breslau. 21.10: Kézzongorás hangv. Langenberg. 19: Költők hangja gram- mofónon.

Leipzig. 21.35: Dalok lantkísérettel. Madrid. 20: Harang. Donizetti: Lam- mermoori Lucia. Milánó. 20.30: Operett.

Szerda, szeptember 21.

Bukarest. 17.10: Rzkar. 18: Rádióegye- tem. 18.40: Gr. 19: Potino csellóművész. 19.45: Mihail zongoraművész. — 20.15: Szarvas hegedűművész.

Budapest. 9.15: A Szervánszky szalón- zenekar hangv. 12: Déli harangszó. 12.05: Balalajka. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 3.30: Morse-tanfolyam. — 4: Előadás. 4.45: Pontos időjelzés, idő- járás, hírek. 5: Grammofónhangv. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7: Énekhangv. 8.15: A rádió külügyi negyedórása. 8.30: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar hang- versenye. 10: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. Majd cigányzene.

Bécs. 19.25: A filharmónikusok hang- versenye.

Belgrád. 21.20: Dimitrijevic hegedű- művész. 21.55: Seta Európán át.

Berlin. 20: Offenbach: Hoffmann me- séi. 22.25: Zenekari hangv. Breslau. 22.40: Bécsi népzene. Kassa. 20.40: Habrmann énekesnő. Langenberg. 20.45: Szimf. hangv. Róma. 17.30: Zenekari és énekhangv.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas- tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apró- hirdetés 30 lej. Állástkeresőknek 80 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígis levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Engedélyeket, vámolási ügyeket és bár- milyen bukaresti megbízást elvállalok. Hirsch Salamon Huedin, Str. I. Maniu 5.

Két jókarban lévő sefer thora כשר תורה ספר olešon eladó. Kohn József, Tg-Mures, Str. Oct. Goga 15.

Figyelem! A legolcsóbb és a legmegbiz- hatóbb beszerzési forrása könyveknek, machzoroknak, minden fordításban, te- fillinek és mezuzának, valamint talizok gyári raktára: Librairie S. Weisz Sighet.

Keresek megvételre kicsi vidéki nyomda berendezéséhez jókarban lévő amerikai gépet, megfelelő betűkkel. Aján- latokat kér: Kohn Dezső, Crai-Dorolt, jud. Satu-Mare.

Varrónó, elsőrangú francia. és angol- munkás vállalja nagyon olcsón a legkü- lönbféle fazonok készítését, csakis saját lakásán: Calea Victoriei (Magyar u.) 139. Háttul az udvarban.

Háromszobás komfortos lakás (külön bejárat is) november elsejére kiadó. Mo- tilor 54.

Erdély nagyobb városaiban bizományi lerakatok létesítéséhez kaucióval ren- delkező képviselőket keresünk. Ajánla- tokat „Pipereszappan szakma“ jeligére a kiadóba.

Waldbergné kézimunkázletét Str. Ma- tia alól Reg. Ferdinand 19 alá az udvar- ba helyezte át. Legújabb bécsi modellek- kel, versenyen felüli árakkal, Előrajzolás. Csipkebevarrás 3 lej.

Kiadó egy szép uccai és egy udvari szoba fürdőszobahasználattal. Egyetem u. 3. sz., I. emelet 4. és Str. Dobobantilor 5.

Keresek 2-3 szoba konyhás belvárosi lakást ár megjelölésével. Leveleket „Okt. 1-re“ jeligére a kiadóba.

Studentin unterrichtet alle Fächer des Lyceums auch deutsch gegen Kost und Quartier oder mässiges Honorar. Adm.

Intelligentes Kinderfräulein Jüdin, sucht für sofort Stellung, geht auch aufs Land. Adresse: Leuchter Helén, bei Herrn Dux Iclodul-Mare. Jud. Somes.

Kiadó butorozott szoba kapumelletti bejáratl és fürdőszobahasználatl. Str. Gen. Berthelot (Eölvös u.) 25.

Naponta frissen fejt kóser tehen- és bivalytej (házhoz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignác-nál. Str. Filipeșcu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

MAKSAY A.

Villany- és vízvezeték-szerelési vállalat Ciuji, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 10.

Mindenemű szerelési munkát a legju- tányosabban vállal Terveket és áraján- latokat díjmentesen készít.

מוכרי ספרים

ווילס איהר קויפמן צו דיא ביליגסטע פרייען סדורים מחורים, חמשים נ"ך וכדומה, לומדישע השכלה ספרי למודי ליטראטור, ראמאנען, סתלים צבר ומשי עטרות, תפילין רציעות, מוזות וויגש- קארטען א. ד. ג.

סדורים אין מחורים מיט די שענסטע לוקסוס איינבונדע פאר פרויען אלע מינים פאפיר אין טרייבוארען פון אייגענער פאבריק, ווי אויך טרייב רעקוויזיטן פארערט אונווערע קאטאלאגן

Asriel Grünberg & Fii Botosani

Anticarie, librairie si Confectionni de hártie Str. Mihai Viteazul 15

KEDD
Körülbe
hogy X.
Coué-rend
padt volt
ruha.
— Kép
torkából
dött Coné
mérgezése
resztül él
kor az egy
dern ideg
A negyede
magamban
fogok gyó
Ennek há
kutjabajo
leadtam.
Pár hét
Ekkor tit
közölte
milliómos
sorsjegyet
dogaftja
milliómos
hogy mié
hogy más
hogy az
idő. Addig
Nem sa
megszólít
találta a b
ötvenszer
ő boldog
is érezni
— Egy
tem...
— Tud
leségmet
morodva
a pénztár
Még ké
azt közt
zeti a ház
most már
a háziur f
véletlenül
háziur ma
tette a há
azt kezdte
szerep gy
akkor hal
mindkét b
időtájt za
mikor is a
ese fia. É
napjában.
ba az ült
Tegnap
kel találke
— Mi
— Hog
két nappa
— Borz
— Kéto
még vala
zárultak
járnak a
én khalto
gyok, hal
temették.
— Polti
szonkhet
adnból je
de vezetése
gokhoz az
mainei vál
természetl
A tözsdeve
rázzák, ho
toni körök
kai pártok
ják befoly
rökben az
a tözsdei
publikánus
származó
is köszöng
arról, hogy
előtt haso
sérelni.
— Ma e
titánok c.
tatója a S
la védnöke
civilia“ ja
kasszájána

HIREK

Coué-áldozat

Körülbelül egy évvel ezelőtt történt, hogy X. urnál először konstatáltam a Coué-rendszer fellépését. Rendkívül sápadt volt! és csak úgy lötyögött rajta a ruha.

— Képzeld — kiáltotta — a halál torkából menekültem meg ezzel az áldott Coué-rendszerrel. Súlyos gyomor-mergézésem volt és három napon keresztül élet-halál között lebegtem. Ekkor az egyik ismerősöm ajánlotta a modern ideggyógyászatnak ezt a remekét. A negyedik napon el kezdtem mondani magamban, meg fogok gyógyulni, meg fogok gyógyulni, meg fogok gyógyulni... Ennek három hónapja. Mit szól? Ma kutjabojom, azonkívül, hogy tíz kilót leadtam...

Pár hét múlva ismét találkoztunk. Ekkor titokzatos arccal félrehívott és közölte velem, hogy rövid idő múlva milliós lesz. Megvett ugyanis egy sorsjegyet és most állandóan azt mondogatta magának: milliós leszek, milliós leszek... stb. Kérdeztem, hogy mikor lesz a huzás. Azt válaszolta, hogy másfél év múlva. Megnyugtattam, hogy az a másfél év már igazán rövid idő. Addig várhat.

Nem sokkal ezután egyszer megint megszólított. Azt mesélte, hogy ő megtalálta a boldog élet titkát. Naponta száz ötször szuggereálja magának, hogy ő boldog ember és már tényleg kezdi is érezni a hatását.

— Egyébként hogy van? — kérdeztem...

— Tudja mennyire szerettem a feleségemet? — kérdezte hirtelen elszomorodva — a mult héten szökött meg a pénztárosommal...

Még kétszer találkoztunk. Először azt közölte, hogy most Coué-alapon fizeti a házbéret és a hatás kitünő, mert most már az is előfordul néha, hogy a házúr fogadja a köszönését... Egész véletlenül tudomásom volt róla, hogy a házúr már vagy hat hónapja peresítette a hátralekért. Nehány napra rá, azt kezdte terjeszteni, hogy Coué-rendszerrel gyógyítja az egészségét. Ugyanakkor hallottam orvosától, hogy immár mindkét tüdejé meg van támadva. Ez időtől zajlott le utolsó beszélgetésünk mikor is azt állította, hogy: ő a szerencse fia. És ezt többször megerősítette napjában. Nemsokára elárverezték adóba az üzletét.

Tegnapelőtt egy közös ismerősünkkel találkoztam.

— Mi van X. urnal — érdeklődtem. — Hogyan, hát nem tudja? Meghalt két nappal ezelőtt...

— Borzalmas. És mi baja volt?

— Kétoldali tüdőcsusshurut mellé, még valami féle agybántalmak is hozzájárultak. Legutóbb folytonosan körbe járkált a szobában és ezt ismételte: én halhatatlan vagyok, halhatatlan vagyok... Tegnap temették. (j. e.)

— Politikai hangulatkérdéseknek köszönhető az amerikai tőzsdei hossz. Londonból jelentik: A newyorki értéktőzsde vezetője felszólítást intézett a tagokhoz aziránt, hogy az egy hét előtti mainei választás idején kapott politikai természetű távirataikat szolgáltassák be a tőzsdevezetőség lépését azzal magyarázzák, hogy igazolni akarják washingtoni körök előtt, hogy a tőzsdét politikai pártok propagandájától nem hagyják befolyásolni. Amerikában széles körben azon a véleményen vannak, hogy a tőzsdei hosszmozgalom részben a republikánuspart propaganda forrásaiból származó optimista hangulatkérdéseknek is köszönhető s meg vannak győződve arról, hogy a novemberi elnökválasztás előtt hasonló árfelhajtást fognak megkísérlni.

— Ma este fél 10 órakor van az Égi Titánok c. filmnek az ünnepélyes bemutatója a Select-mozgóban, a Légy Flotilla védnöksége mellett, a clujii „Aviatie civila” javára. Jegyek Select-mozgó kasszájánál előre megválthatók.

Megindult a Zsidó Párt kolozsvári szervező munkája

Megannyi népgyűlési és más szervezeti ülések elhatározását valóra váltandó, végre Kolozsvárt és a megyében megindult a szervezkedés és pedig oly módon, hogy nem maradhat ki egyetlen zsidó sem a megindított munkálatból. Akár aktív, akár passzív szerepben, de mindenki résztvesz benne.

Első ízben a kolozsmegyei és kolozsvári párt életében nyílt meg pénteken a pártiroda a P. Unirii 19 emeletén, mely göcöntja kell legyen minden pártmunkának. Itt fogadják a titkárság mindenki panaszát, óhaját, útmutatását és minden sorszámozott naplóba kerül, hogy senki egyetlen ügyecskéje se kalldhasson el. Itt tart inspekciónál később közzétendő időkben a jogvédelem delegáltja. Itt fog ülésezni a szűkebbkörű vezetőség, itt az ifjusági szekció vezérkara. Innen indul ki minden utasítás, ide fut be minden eredménye a végrehajtásnak.

Megkezdődött uccánként a tagverbuálás és rövid hetek alatt minden felmött zsidó tagjává lehet a pártnak a minimális havi 5 lej (heti 1 lej) tagdíj mellett, hogy senki se maradhasson ki a keretből. Ez az eljárás végre elvezet az alkotmányos uthoz, melyet ideiglenes párt-szervezetünk is előír, hogy a tagok válasszák meg a vezetőséget: elnököt, ügyvezetőt, titkárt, választmányt, tizedvezetőségeket. Hogy a sok száz akarat sok száz igényt és kontrolt is jelenthesse.

Efajta toborozás után csinálhatja meg az iroda és az ifjusági szekció a városi és vidéki zsidóság első statisztikáját és pontos, csálhatatlan kartotékját. Hogy a megyei szervezetek összesített munkájából szülessen meg a tartomány és az egész ország zsidóságának pontos fényképe és harci eszköze.

Valóságga lesz tehát végre, hogy a párt nem csupán választások alkalmával létezik és nem csupán választások esetére alakul meg, hanem állandó építő munkát

végez a választások közti hosszú évek alatt. Ide jön be mindenki, kit zsidó kisebbsége miatt sérelem ért. Itt készítik elő minden évben a választási listák zsidó részét, az ahhoz való anyagot. Mindenki készen kapja kézhez a beadandó kérelmet, hogy jogainak birtokába iktassák. Ugy akarunk eljárni, mint a szászok, kik előre megcsinálják a 21. évébe került ifju kérését, hogy a decemberi lista-kiigazítások alkalmával tömegesen adja be az iroda.

Ide adja be minden zsidó állami és városi adókövetésének adatait, hogy statisztikát készíthessünk magunknak arról, hogy a nyilvánosságra kerülő adóbefizetések mekkora hányadát teljesítik a zsidók? Ekkora hányad jog is illesken meg bennünket: szállításoknál, tisztviselői ki-nevezésekből, munkás alkalmazásból.

A közelgő városi, községi és megyei választásokra tekintettel uccánként irattuk ki azok névsorát, kik kivették a választásra jogosító fényképes igazolványt. Megcsináltuk azok listáját, kik nem vették ki és így kik október 1-ig okvetlen kivegyék és ezért ezeket állandóan alkalmas módon sürgetni is fogjuk.

Ezen irodában jelentkeznek azok is, kik pillanatnyi anyagi zavarukban nem képesek a fénykép és bélyeg költségeit fedezni, hogy számára tehetősebbektől kölcsönt vehessünk igénybe. Mert mindenki veszt azáltal, ha nem minden zsidó vesz részt abban a munkában, melytől sorsa függ.

Örömmel jelentjük a munka megindulását és ha a kivétel is hájszálpontosan követi az előirt utasításokat, mintaképeül szolgálhatunk a többi városi és megyei szervezetnek, sőt a többi kisebbségnek is.

Dr. Kertész Jenő

A Zsidó Párt kolozsmegyei tagozatának ideigl. elnöke

Filléres gyors Párizsba még nincs, de nem is kell, mert már megnyílt a „Grand Salon de Paris” Binder L. és neje Steuer mann Ilonka vezetése alatt, akik a Párizsi „Ladevéze” szabászati és tervezői akadémiát kitüntetéssel végezve, az ott szerzett többévi elméleti és gyakorlati tudásukkal ugyanazt nyújtják, mint amit Párizs legjobb szalonjai nyújthatnak. Ruhák, kosztümök, kabátok eredeti párizsi modellek szerint készülnek Str. Memoranduluj 8. sz. alatt.

— Amikor arcszine fakó, szürkésárga és tekintete bágyadt, amikor szomorú, nyomott hangulat és nehéz álmok gyötörnek, amikor epepangás, gyomorfájás, fel-fuvadás és fejnnyomás kinnózzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorral 1—1 pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Az orvosok azért rendelik a Ferenc József vizet oly gyakran, mert ez sok esetben a rossz szullét okát gyorsan megszünteti és az egész szervezetet felfrissíti. A Ferenc József keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— A Cluj-i Kongr. Izraelita Hitközség titkári hivatala közli az érdekelt tagokkal, hogy a templomülések bérbeadása megkezdődött. A régi bérlők f. hó 22-ig újíthatják meg bérléteiket, míg a ki nem váltott, illetőleg meg nem újított ülések 23-tól 28-ig új bérlőknek fog adatni. A hitközség előjárósága az ösz-szes ösz-i ünnepekre dr. Weisz Pál rabbi-hitszónokot hívta meg, hogy ezzel is emelje az ünnepek fényét és áhítatát. Az előjáróság tekintettel volt a súlyos gazdasági viszonyokra és az ülések bérletét lényegesen redukálta. Felkérletnek az érdekeltek, hogy üléseiket a jelzett időben belül váltsák ki a titkári hivatalban (Calea Regele Ferdinand 54. I. e., d. e. 9—1 és d. u. 3—6). Felhívjuk ezúton is a t. templomlátogatók figyelmét arra, hogy csakis Imaszékjeggyel lehet a fő-ünnepeken a templomba bejutni, jegy nélkül senkit sem fognak beengedni, mert csak annyi jegy adatik ki, ahány férőhely a templomban van. A tulzsufolás pedig életveszélyes és hatóságilag is tilos. Ajánlatos, hogy mindenki idejében gondoskodjék megfelelő templomi ülésnek kiváltásáról.

— Nyolc trafikba törtek be a letartóztatott kolozsvári trafikoltvajok. A kolozsvári rendőrség által szombaton letartóztatott Lebovits Izsákok és Bálint Árpádot hétfőn átadták az ügyészségnek. A két rovtomultu, akiket egy Karolina téren levő trafikban rabláson értek tetten, a rendőrségen beismerte, hogy rendszeresen foglalkozik dohánytőzsdék fosztozásával. Mindenütt régi újságokat kértek és míg a tőzsdés azokat megkereste, készpénzt, bélyegvet vagy dohányt és cigarettát emeltek el. Lebovits és Bálint olyan tervekkel foglalkozott, hogy vidéki turnéra indul, ahol hasonló műveletekkel megszerzi a téli szonora való ruházati szükségletek értékét. A két betört elzettes letartóztatásba helyezték.

Gyümölcs, djéexportörök! A gyümölcs kiviteli szabályzat és gyümölcsstandard dizálási rendelet teljes magyar fordítása kapható dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Memoranduluj 24. Ára 50, vidékre 60 lej.

— Debrecenből is indul Erdélybe csererevonat. Október 3-án Debrecenből indul csererevonat Erdélybe. A debreceniek Nagyváradra és onnan Kolozsvárra jönnek és ugyanezt az utat majd a Kolozsváriak illetőleg nagyváradiak is megtehetik Debrecenbe.

— Még 2 napig jelentkezhet az Első Filléres gyorsra Budapestre. Indulás Clujról szept. 23-án reggel 6 óra 41 perc kor. Visszaindulás szept. 27-én. A részvételi díj 700 lej. Benne foglaltatik utazás és vizum. Utlevél külön. Jelentkezési határidő szept. 21. Jelentkezni: Hermes menetjegyiroda Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 13., Dacia menetjegyiroda Oradea, Révész Béla menetjegyirodája Tgmures, Hermes menetjegyiroda Brasov.

— Kirándulás a Géczy-várhoz és a Járavölgyébe. A magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak szervezete vasárnap, szeptember 25-én kirándulást rendez a híres Géczy-várhoz és a vadregényes Járavölgyébe. Részvételi díj tagoknak 70 lej, vendégeknek 75 lej. Jelentkezni lehet egész napon át a szervező irodájában (Piata Unirii-Fötér 19. I. emelet). Indulás reggel fél 6 órakor a Vármegyeaházától. Vendégeket szívesen látunk. Vezető Major Ilonka.

NAPRÓL NAPRA

Compton professzor, a chicagói egyetem tanára sajtónyilatkozatban közölte, hogy megfigyelései szerint a napfogyatkozásnak semmi hatásuk sincs a kozmikus sugárzásra. A legutóbbi napfogyatkozás erre kétséget kizáró bizonyítékokat szolgáltatott. A megfigyelések eredményéből azt a következtetést kell levonni, hogy a kozmikus sugarak elektronokból állanak s nem éterhullámzás által jönnek létre.

Reinhardt modernizál egy régi berlini játékot, melynek címe: „Berlin, a hogy sir és nevet”. A Grosses Schauspielhaus fogja színre hozni a darabot.

Az egy évvel ezelőtt nyolcvan éves korában elhalt H. Magnus angol bélyeggyűjtő világhírű gyűjteménye a napokban árverésre kerül. A gyűjtemény értékét 150 ezer fontra becsülik. Két Mauritius bélyeg magában 10 ezer font értéket képvisel.

Newyorkban egy ál-Rockefeller ékszerészektől és áruházaktól hitelbe óriási mennyiségű finom holmit vásárolt. A milliárdos feljelentésére lefoglalták a szelhamost, aki nagyon hasonlít Rockefellerhez. Most 90 éves. Megállapították róla, hogy élete 9 évtizedéből hatot különböző börtönökben töltött. A szelhamos aggastyán visszakerült a Sing-Singbe.

— Ujrendszéri gyermek „játékkiskola” nyílik meg Gyulafehérváron. Dr. Stern Ignácnak, az Uj Kelet főtisztviselőjének felesége, aki elsőrendű és szakképzett pedagógus, teljesen újrendszéri „játékkiskola” nyit meg Gyulafehérváron 2—7 éves gyermekek számára. A külföldön annyira kedvelt „Spielschule” az óvodai nevelésen kívül anyai gondozást is nyújt. A „játékkiskola” nyelve héber és német. Vezetője Csernovitzban szerzett óvodai diplomát. A tandíjak rendkívül mérsékeltek. Beiratások Gyulafehérváron, Str. Simion Barnutia 1.

A szeszmonopolnak az italmérségi engedélyekre vonatkozó végrehajtási utasítása magyar fordításban kapható dr. Mandel Fordító Irodában Cluj, Memoranduluj 24. Ára 50, vidékre 60 lej.

— Ma lesz Macdonald leányának esküvője. Londonból jelentik: Macdonald szerdáig Chequersben marad, mert minden lesz leányának dr. Joan Macdonaldnak dr. Allistair Mackinon orvossal esküvője. Chequers e napon zászlódszót ölt. Külön táviróhivatalt állítottak fel az üdvözlő sürgönyök felvételére. Az esküvő a kormány valamennyi tagja és a politikai élet számos kitűnősége fog résztvenni. Az esküvői menetet skót dudás zenekar nyitja meg.

— Az angol kormány újabb 90 millió font sterlinges megtakarítást akar esz közölni. Londonból jelentik: Az angol kormány újabb 90 millió font sterlinges megtakarítást lehetővé tevő javaslatokat készül a parlament ösz-i ülészka elé terjeszteni. Valószínűnek tartják, hogy a kincstári kancellár a jövő költségvetési év kiadási titeleit 700 millió alá fogja visszaszorítani.

— Megnyíltak a Salom klub termei. A kolozsvári Salom Klub helyiségeit a nyári szezon alatt teljesen átalakították, régi butorait kicserélték. A tagok és hozzátartozók kényelme és szórakozása érdekében mindent nagyvárosi színvonalra hozott és a téli rendezvényekre olyan programot állított össze, amely művészetet, józólést és hangulatot biztosít és egyben figyelemmel van a mai gazdasági viszonyokra. A klub vezetője ezúton is kéri a tagokat a helyiségek látogatására.

— A francia államkincstár 132 millió frankot takarít meg a jövő évben a konverzió folytán. Párizsból jelentik: A konverzió folytán az államkincstár a jövő költségvetési évben 132 millió frankot takarít meg kamatokban. Azok a járadéktulajdonosok, akik a konverziót nem hajlandók elfogadni, a hét végéig jelentkezni tartoznak az általuk jegyzett összegek visszafizetésére irányuló kérésekkel. A francia törvényhozás legközelebbi ülészka november nyolcadikán fog megkezdődni.

UJ KELET *Legújabb hírek*

A bizottságok megkezdték a konverziós javaslat vitáját

Az adók leszállítását követelték a kamarában

Az ellenzéki képviselők sürgős rend megteremtését követelték az államháztartásban

Argetoianu a Maniu-féle javaslat visszavonását kérte

Bucuresti Bukarest, szeptember 19. A kamarai mai ülésén Gál Miklós magyar párti a jegyzőkönyvhöz szól hozzá és tiltakozik Stelescu vasgárdista képviselőnek a tordai magyar nappal kapcsolatban tartott interpellációja ellen, amely hamisításokat tartalmazott. A tordai magyar napon nem függesztettek ki magyar nemzeti színű zászlót, nem használták a hadsereg lovait, a lovak nem voltak magyar nemzetiségű szalagokkal fellebörgözve és senki irredenta beszédet nem mondott. A tordai magyar nap bensőséges ünnep volt, de nem volt irredenta megmozdulás.

A vasgárdista tenntartja vádjait

Stelescu reflektál Gál szavaira és kijelenti, hogy állításait teljes mértékben fenntartja. Fényképekkel tudja igazolni, hogy a tordai magyar napon piros-fehér-zöld zászlókat lobogtattak. Erdélyben még mindig magyar terror uralkodik és vannak helyek, ahol nem lehet egy román szót kimondani.

Gál kijelenti, hogy szintén fényképpel tudja igazolni, hogy Tordán nem történt irredenta mozgalom. Tiltakozik az ellen, mintha Romániában magyar terror volna. Az erdélyi magyarok lojalitására mi sem jellemzőbb, hogy vezetői a román érdekek megtartásáért harcolnak.

Stelescu parlamenti vizsgálatot kér annak megállapítására, hogy mi történt Tordán.

Réthy Imre, a magyar gazdasági szövetség képviselője kéri a kormányt, építse ki a csikszereda-székeludvarhelyi vasutvonalat, amelynek tervét már negyvenöt évvel ezelőtt érdeklődők készítették el. Ez a vasutvonal a Hargita vidékének gazdasági kihasználására volna nagy befolyással. Második interpellációját a nyugdíjak késedelmes kifizetésének és a nyugdíjtörvények egységesítésének kérdésében tartotta Réthy.

Attérnek a napirendre, melyen a különböző pénzügyi megszorításokra alapított törvényjavaslat szerepel. Slavescu liberális az első felszólaló. Mindenekelőtt energikus rendet követel az állam háztartásában. Kéri, hogy közzöljék a Banca Nationala immobilizált váltótárcáját. Roznoveanu szocialista tiltakozik a törvényjavaslat ellen. Szerinte ilyen eszközökkel nem lehet a gazdasági krízist megoldani. A hadügyi tarcá redukcióját kéri.

Ferenczi Zsigmond előadja, hogy a defláció következtében az ország lakossága nehezen tud adót fizetni, ezért az adók leszállítását tartja sürgősnek. Mironescu emelkedik szólásra és kijelenti, hogy a mai viszonyok között a kormánynak takarékos pénzügyi politikát kell folytatnia és erős kézzel rendet kell teremtenie a pénzügyi életben. Az adókat le kell szállítani, de ezt nem lehet minden áldozat nélkül megtenni, hanem csak lépcsőzetesen. A kormány előbb a mezőgazdasági és épületadókat redukálta és ezután következnek a többi.

A kormány javaslatát ezután általában nosságban megszavazták. A részletezési vitánál Muth Gáspár kijelenti, hogy az adózási rendszert és behajtás módját kell reorganizálni, mert a lakosság kedélyének különösen a Rothermere szírhangok idején a rendes bánásmód a legmegfelelőbb.

Tárgyalják már a moratóriumról szóló törvényt

Bucuresti Bukarest, szeptember 19. Hétfőn délelőtt megkezdte tanácskozásait a konverziót pótló törvényjavaslat tár-

gyalására alakult speciális parlamenti bizottság. A kormány részéről megjelentek Vaida, Mironescu, Gusti, Andrei és Maniu.

Tatarecu a liberális párt nevében nyilatkozatot olvasott fel, mely szerint a törvényjavaslat nem oldja meg a mezőgazdasági problémát és a külföld felé sem állítja vissza az ország tekintélyét.

Valjeanu gogista nyilatkozatot olvas fel, mely szerint pártja nem vesz részt a vitában, mert a konverzió szélesbítését kívánja.

Rang többségi javaslatot terjesztett be, hogy a konverzióra jogosult szenátorokra és képviselőkre a törvény ne vonatkozzék. A javaslatot elfogadják.

Gyárfás Elemér szerint a javaslatnak sok defektusa van. Argetoianu konverzióját nem lehet egy hathónapos gazdatorvisszavonással felváltani.

Többek felszólalása után Mironescu védj meg a javaslatot. Kijelenti, hogy a javaslat szelecionálni akarja azokat, kiknek lehetőséget akar adni a konverzióra. A javaslat nyomán helyreáll a hitelélet, melynek megbénulása az egész gazdasági krízis okozója volt.

Este hét órakor 150-200 képviselő és szenátor jelenlétében folytatódott a konverziós javaslat vitája. Fritz Konert szász képviselő szerint Argetoianu javaslatának életbeléptetése óta a parasztnak nem fizetnek kamatot és most ez a javaslat azonnali fizetésre kötelezi őket. Haldékokat kell adni a mezőgazdákknak, mert másképp ezek nem fogják teljesíteni tudni kamatfizetési kötelezettségeiket. Ajánlja, hogy a tíz hektáron felüli birtok adósságainak kamatát is 4-5 százalékban állapítsák meg. Vidékenként állapítsa meg a törvény, hogy hektáronként mennyi adósságot konvertált.

Argetoianu szólal fel, aki azt ajánlja, hogy vonják vissza a javaslatot. Legfeljebb fuggessék fel hat hónapra az ő törvényét, mert Mironescu javaslatának a parasztságra katasztrófális következményei lehetnek. Az oltenai paraszt forradalmat csinál, ha ezt a törvényt megszárazzák. „Az én törvényem kivette a parasztot az ügyvédek kezéből, ügyeljen a kormány, hogy ne taszítsa ismét a kizsákmányoló ügyvédek karmaiba a parasztságot”.

Fantasztikus hírek a kormány bukásáról

Tizezrekre menő tömeg fogadja a bukaresti pályaudvaron a hazatérő Juniant

Bucuresti Bukarest, szept. 19. A délutáni órákban Bukarestbe érkezett Junian, akit az állomáson óriási tömeg fogadott. A kormányt hivatalosan Mirto képviselte. Jelen voltak Mirto kamarai alelnök, Raducanu, az agrárliga, a különböző gazdasági szövetségek képviselői, ötven kormánypárti képviselő és óriási embertömeg. A vonatról leszálló Juniant óriási ünneplésben részesítették. Egy félórát tartott, míg a volt igazságügyminiszter a vonattól autójáig tudott eljutni és Lupescu kamarai alelnöknek saját testével kellett megővnie, hogy a tolongásban baj ne érje. A fogadtatásnak azért tulajdonítanak különös jelentőséget, mert Junian a

konverzió kiszélesítéséért indított kampánynak vezére.

Junian érkezését bukaresti politikai körökben azzal hozták összefüggésbe, hogy a Vaida-kormány végőráit éli és csak napok kérdése a bukás. Bizonyos körök azt híresztelték, hogy Titulescu hazatérve átvenni a kormány örökét.

Ezzel szemben a Lupta fantasztikus és neveléses kombinációknak minősíti a kormánybukásról kolportált híreket és a Titulescu személyéhez fűzött verziókat. A lap szerint szó sincs Titulescu hazajöveteléről és a londoni követ Genfben erőteljesen támogatni fogja a Vaida-kormány külpolitikai tevékenységét.

A kormány tiltakozása miatt nem szülhetett Romániában Ileana főhercegnő

Az Adeverul érdekes értesülései a bécsi keresztelő előzményeiről

Bucuresti Bukarest, szept. 19. (Az Uj Kelet tud.) A Habsburg-kérdésben támadt sajtó polémiában, amely országsszerte óriási feltűnést keltett, az Adeverul is megszólal és nagyon érdekes adatokkal szolgál a bécsi keresztelő körül kipattant vitákhoz. Az Adeverul biztos forrásból úgy értesült, hogy a Habsburg főherceg, mikor a boldog család esemény közeledett, azt az óhaját fejezte ki, hogy Ileana hercegnő a királyi család brani kastélyában szülessen meg gyermekét. Ezt tudatták Mária

özvegy királynéval, aki az óhaját megbeszélte a királyi család tagjaival. A beszélgetésen jelen volt Károly király is, aki ismertette anyja előtt a román kormánynak ebben a kérdésben vallott álláspontját.

A kormány nem tartja megengedhetőnek azt, hogy az új Habsburg herceg román területen szülessen meg,

mert különösen az erdélyi nép nem látná szívesen, hogy abból a dinasztia-

ból származó főherceg szülessen erdélyi földön, amely annyi szenvedést okozott az erdélyi román népnek.

Mária királynő ekkor kihallgatásra hívta magához Vaida miniszterelnököt, aki elismételte előtte a kormánynak ebben a kérdésben való aggályait.

Mária intervenálni igyekezett fiánál, hogy keresztülvigye, miszerint Ileana Romániában szülessen, de a király kijelentette, hogy demokratikus uralkodó nem szegülhet ellen kormányja ilyen határozott kívánásának.

Igy volt kénytelen Ileana hercegnő Bécsben adni életet gyermekének.

A temesvári sziguranca ügynöke többszörfői löveg előtt inzultált három ifjumunkást a Háborúelleni Liga gyűlésén

Timisoara-Temesvár, szept. 19. (Az Uj Kelet tud.) Megirta az Uj Kelet, hogy a temesvári Háborúellenes Liga vasárnapra nagygyűlést hívott össze, főleg nők részére, hogy az anyák tiltakozzanak a háború ellen. A liga vezetői még pénteken benyújtották kérvényeiket a rendőrségen, ahol nem intézték el az nap a kérvényt, hanem szombat délutánra ígérték az engedély megadását.

A rendőrség biztató ígérete alapján a liga behirdette a gyűlés megtartását és vasárnap délután hatalmas tömeg gyűlt össze a gyárudvarba. Az emberek már türelmetlenül várták a gyűlés megnyitását, amikor a liga egyik vezetője bejelentette, hogy a rendőrség az utolsó pillanatban megtagadta a gyűlés engedélyezését. Ez a bejelentés nagy meglepetést, felháborodást váltott ki, de még mielőtt tiltakozhattak volna ez ellen, váratlanul megjelent Mandru sziguranca ügynök néhány rendőr kíséretében és szónéklül, formálisan nekiesett Sveta Danila, Zsizsik István Simon nevű ifjumunkásoknak és a többszáz tömeg előtt verni kezdték őket. Amikor a tömeg felháborodásában a támadók köré tömörült, a rendőrök gummibotokkal verték vissza az embereket.

A három ifjumunkást a rendőrségre szállították, a tömeg pedig itt is energikusan tiltakozott a letartóztatás ellen és követelte az ifjumunkások szabadonbocsátását. Ez azonban nem történt meg, hanem minden ok nélkül őrizetbe vették Hari Józsefnét, Sipos Vilmat és Kolumbán Marcellt is.

A letartóztatottak bejelentették, hogy ha nem engedik őket szabadon éhség-sztrájkba lépnek. A rendőrség brutális fellépése és önkényes retorziója általános felháborodást váltott ki Temesváron.

Valódi czüst óralánc

és egy valódi svájci óra modern fazonu, 3 évi jótállással összesen 290 lej. 2 darab 14 karátos arany jegygyűrű 560 lej. Zálogcádulát és törtartanyat legmagasabb áron vesznek. Régi ékszereit csekély áron átalakítjuk, csak Orlow-nál, főpostával szemben. Vidékre utánvétellel. Saját ékszerkészítő üzem.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

FRATERNITAS Könyv. és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolossvár, Strada Barok 2. Pop. (v. Brassai st.) 10. sz. Telefon 3 37

Taxa postală plătită în nu. No. 224.716 9

da Baron L. P. Telefon: 3-77. Havonta 118, évre 688, egész földre: Havon félre 6, egész detések díjsza KELET az zsidóság egye keink utány rás megjelölés

Tanácsokk el vagyun

H. R. Knicker újságíró, hete pát, főleg az európai krízis csak tapasztalt közé, hanem a eladósodott or. Azt mondja „Azt hiszik képtelensége. Az emberek felejtették, hogy ban tizenegy képtelen. Kötö eleget, vagy adósságaikat. ban megtagad Poroszországb senben, Holla tugaliban, S zágban, Szeri ban. A csőd háboru utáni tén. Ausztria eszközt, Spany következtében zág, hanem régi kötelezet földi kölcsön hitelek.

Amerika és nem fogják a ket adjanak, nyekből kider esődje bizony nak, de még A tanulság világban az o dig nem jele Minden ország a csőd a leg ország lép re Ezzel az an akar mást n akar adni a hogy csinálja egyik, hol a aztán a fizet telezőnek a esit későn jö jut a pesti k a Bazilika el Egy papnak mondotta ne dohányuccai — Tisztele rüen a koldu látva!

A veszede

A hinduk aki Gandhi elembe, a éhségstrájkj Egyelőre bálvány, d aligha van t az angol el jon,

Es e bárá mégis lázba angol hatal Tankokat, osztagokat ne, hanem a Micsoda napjaink lá nek!

Adva van igaza pánc akinek nem kezében, ha ga sincs s e mindig a fe Nincs eg és ime ez a hogy a feg szakának, minden esz tátni.

A történi a képet, A hatalm masok min beszegezni, És ezért

Ros Hasana a Keren Kayemeth Leisraelé — gondoljatok a Thora előtt a föld megváltására